PG
1918
.V7P4

LIBRARY OF CONGRESS.

[SMITHSONIAN DEPOSIT.]

Chap. PG 1918

Shelf .V7P4

UNITED STATES OF AMERICA.

Vodníkove

PESMI.

Uredil

France Levstik.

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

Izdala in založila

MATICA SLOVENSKA.

1869.

Natisnil Jožef Blaznik v Ljubljani.

PG1918
.V7P4

Naj pesen umétna,
Naj mérjena bo,
Nikdar ni prijetna,
Ak' žali uhó.

LC Control Number
tmp96 031256

Zgodovinska črtica
o
Vodnikovem rokopisu.

V. Vodnikova pesniška ostalina je po javni dražbi v roke prišla Matiju Kalistru, bivšemu ljubljanskemu licealnemu knjižničarju.

Po istem potu jo je iz Kalistrove zapuščine v roke dobil pokojni ljubljanski knjižničar Mihael Kastelec.

In prav na javni dražbi jo je Matica slovenska kupila 3. marcija 1868. leta.

I.

Različne pésni.

Moj spomínek.

Kdo rojen prihodnjih
Bo meni verjél,
Da v létih nerodnih
Okrogle sem pél?

Ni žvenka, ni cvenka,
Pa bati se nič;
Živí se brez plenka
O pétju ko tič.

Kar mat' je učíla,
Me míka zapét',
Kar starka zložíla,
Jo lično posnét'.

Redíla me Sava,
Ljubljansko poljé,
Navdále Triglava
Me snéžne kopé.

Vršáca Parnása
Zgol' svojega znam,
Inacega glasa
Iz gosli ne dám.

Latinske, helenske,
Tevtonske učím;
Za pevke slovenske
Živím in gorím.

Ne hčere, ne sina
Po meni ne bó,
Dovòlj je spomína,
Me pésni pojó.

Napitek.

Grém visoko pit Savíco,
Lepih pesni hladni vir:
Mojstru pevcev na zdravíco
Naj mi teče ta požír!

Stari pevec ne boj se péti!

„Čebél'ca! visoko
Gori v planíne
Prilétna si upaš
Snéžne na brine?“

Raj' b' létala nizko,
'Zbírala cvetje,
Nanášala mládim
Célo poletje!“

„„Me matica pošlje
Ná goličáve,
Kraljéva me cvetka
Vabi v višáve““.

Hití nad obláke,
Nič nič ne mara,
Nje rod je nebéški,
Nič se ne stara.

Ne boj se mi pesen,
Bod' si globoko,
Naj béli se glava,
Stopi visoko!

Anákreon sívček
Ná gosli poje,
Mej lásce rumene
Zápleta svoje.

Dramilo

mojih rojakov.

Slovén'c! tvoja zemlja je zdrava,
In pridnim nje léža najprava.
Polje, vinograd,
Gora, morjé,
Ruda, kupčija
Tebe redé.

Za uk si prebrisane gláve,
Pa čedne in trdne postave,
Išče te sreča,
Um ti je dan,
Našel jo boš, ak'
Né si zaspan.

Glej, stvárnica vse ti ponúdi,
Iz rok ji prejémat' ne mudi!
Lénega čaka
Strgan rokáv,
Pal'ca beraška,
Prazen bokál.

Ilirija oživljena.

Napoleon reče:
Ilirija vstan'!
Vъstaja, izdiha:
Kdo kliče na dan?

O vitez dobrotni,
Kaj ti me budíš!
Daš roko mogočno,
Me gori držíš!

Kaj bodem ti dala?
Pogledam okrog,
Izločit' ne morem
Skor' svojih otrok.

Kdo najde Metulo
In Terpo moj grad?
Emona, Skardona
Sta komaj poznat'.

Nazaj spet junake
Kdo bode mi dal,
Ki jih se spartanski
Je vojvoda bal?

Od nekdaj snežniki
So najina last,
Od tod se je naša
Razlégala čast.

Je Galijan hraber
Na Padu, pred njim
Doraščen je tresel
V ozidju se Rim.

Že močen na morju
Ilir'jan je bil,
K' se ladije tesat'
Je Rimljan učíl.

Počasi pa Rimljan
Na vojsko ravná;
Se morja navaja,
Premaga obá.

Široko razgraja
Do sedem sto let,
Al' sprave sosednje
Ni hotel imét'.

Od severja pride
Na njega vihár,
Nevredne gospóde
Iz viškega vdar'.

Zdaj Branci in Gotje
In Nemci slové,
Ilír pa v temnice
Pozabljene gré.

Dve sedem sto sólnec
Zarašča ga mah,
Napoleon trebit'
Ukaže mu prah.

Ilirsko me kliče
Latinec in Grék,
Slovensko me prav'jo
Domači vsi vprek.

Dobrovčan, Kotóran,
Primorec, Gorénj'c,
Pokólpljan po starem
Se zove Sloven'c.

Od prvega tukaj
Stanuje moj rod,
Če vé kdo za druj'ga,
Naj reče, od kod?

Z Bilipom in Sandrom
So 'meli trd boj,
Latince po mokrem
Strah'vàl je njih roj.

Zveličana bodem,
Zaupati smem,
Godi se eno čudo,
Naprej ga povém.

Duh stopa v Slovence
Napoleonóv,
En zarod poganja
Prerojen, ves nov.

Oprto eno roko
Na Galijo 'mam,
To drugo pa Grkom
Prijazno podam.

Na Grecije čelu
Korinto stoji,
Ilirija v srcu
Evrope leží.

Korintu so rekli
Helensko okó,
Ilirija prstan
Evrópini bo.

Illyria rediviva.

Versio verbalis e Slovenico, dicto Vindico.

Napoleon dicit:
Illyria surge! —
Surgitat, suspirat:
Quis vocat in lucem?

O heros dilecte,
Num tu me excitas!
Porrigis manum potentem,
Me erectam sustines?

Quid tibi reddam? —
Adspicio circum,
Dignoscere nequeo
Fere ipsa meam sobolem.

Quis inveniat Metulum
Et Terpon meam arcem?
Emona, Scardona,
Vix sunt agnoscenda.

Red-iterum fortes
Quis mihi -det,
Quos laconicus
Dux extimuit.

Ab antiquo Alpes
Sunt nostrum amborum peculium,
Hinc nostra
Resonuit gloria.

Est Gallus strenuus
Ad Padum, prae illo
Adulta trepidavit
Intra muros Roma.

Jam potens maris
Illyrius fuit,
Quum naves dolare
Romanus discebat.

Paulatim Romanus
Bella parat,
Se mari adsuefacit,
Vincit ambos.

Late grassatur
Circa 700 annos,
Ast socialem animum
Noluit habere.

Ab aquilone venit
In illum turbo,
Indignos dominos
Desuper obruens.

Jam Franci et Gothi
Et Teutones fama clarent,
Illyrius vero in tenebras
Oblivionis abit.

Bis septem centum soles
Supercrescitat eum muscus,
Napoleon detergi
Jubet de eo pulveres.

Illyriam me vocant
Latinus et Graecus,
Sloveniam me dicunt
Indigenae omnes passim.

Ragusaeus, Catarinus,
Littoris accola, Carniolus superior,
Colapianus more antiquo
Se vocat Slovenzum.

Ab origine hic
Colit ista gens,
Si scit quis de alia,
Dicat: unde?

Cum Philippo et Alexandro
Fuerunt illis dura bella,
Quirites in udo
Compescebat ipsorum examen.

Magnificata ero,
Sperare audeo,
Geritur mirum,
Prae - istud - dico.

Spiritus adflat Slovenos
Napoleonis,
Progenies pullulat
Regenerata tota recens.

Innixam unam manum
Galliae habeo,
Alteram vero Graecis
Amice porrigo.

In Graeciae fronte
Corinthos sita est,
Illyria in corde
Europae quiescit.

Corinthos fuit dicta
Graeciae oculus,
Illyria annulus
Europae fiet.

Ilirija zveličana.

Iz Dunaja kliče:
Ilirija vstan'!
Svobodnosti tvoje
Napočil je dan.

Po starih pravicah
Prejèmi oblast,
In star'mu jeziku
Ováruvaj čast!

Mat' stara Sloven'ja
Se komaj zavé,
V očéh ji vesele
Igrajo solzé.

„Kdo nek' me globoko
Podsuto pozná?
Besedo prestaro
Slovensko mi dá?“

„Kdo čisla moj jezik?
Kdo zove me mat'?
Ga hočem al' oča
Al' sina 'men'vát'“.

„Čez lastne snežnike
Po traku vodá
Junake sem svoje
Peljala nekdà“.

„Po hribih, po dolih
Razširjen njih rod
Prisegnil je slavni
Podunavski prod“.

Iz táme se sklanja
V svoj prvični stan;
Motnôba odhaja,
Ozôri se dan.

Vindíso zagleda,
Vindono od tod —
Se blezu zaveda:
Zor pride, — od kod?

Vindiso predstaršo
Hasbúrško zibél —
Vindono estrajško,
Kdaj bivšo svoj dél.

Vindisa, Vindona
Slovenski sti b'lé,
Na Nemcih Slovencu
Je Vindec imé.

Tam vedno zidali
Hasbúrški so grad,
Tu prosto vozili
Do morja zaklàd.

Ob mejah hrvaških,
Prot' Turkom na bran,
Nedavno vstrah'váli
Bel'gradski diván.

Hasbúrci vindiški
Poznajo svoj vir;
Le ôni me znajo,
Ak' nihče nikdér.

Po kratki ločitvi,
Tolažen spomén!
Prestala sem južnih
Sovrážnikov drenj.

Od starega debla
Kdo hče nas ločíť?
Dok sila francoska
Né mogla odbíť?

Napóljon, ne sebi
Ne meni izvést,
Razméta, razgraja,
Vse tare pod pest.

Popravdne starine
Ovrže mladin'c,
Navléka novine
Ondánšnji mravljin'c.

Jederno začutim,
Kam zeva še dalj',
Ne misli mi biti
Ne oča ne kralj.

Otroke mi zábiť
Domačih besed
Jih sili, ko vsaki
Presílež popréd.

Vidévšo, da z mano
Resnice mu ní,
Za svoja detétca
Me v živo skrbí.

Bog videl, za res sem
Zdih'vála na skrivš',
Po staremu oču
Solzice prelívš'.

Na glas sem mu pela
Rimljanov propàd,
Gluhej' pa né trme,
Ko viteski glad.

Sem pela: „jaz prstan
Evropini bom!“
Ne dá me nevesti,
Zagazi se v lom.

Kar vstane od burje
Osvetni vihár,
Evropa enako
Ga siljena vdar'.

Kdor star'ga nam hoče
Poprávljati kaj,
Dosivljena brada
Prej raste mu naj.

Izbudi se pesen
Očiščenih ust,
Od moj'ga Brančíška,
Vsem dať jo poskus't'!

Presvetli, dobrotni
Po Rudolpu vnuk!
Ti vstaviš pravico,
Besedo in uk.

Ti kličeš, Brančíček!
Ti život mi daš,
Po rodu ti mene
Predpóstariš znaš.

Narave slovenske
Oživljeni kal
Bo cvetjem in sadjem
Cesarstvo obdal.

Na srcu s' mi rastel,
Me bábico veš,
Med svoje prestare
Kraljice me déš.

Vrstnica sem tvojih:
Moj Srbljan, moj Leh!
Slavonec in Hrvat!
Slovák ino Čeh!

Polabec, Povislan,
Podunavski brat
Od sestre je svoje
To slišati rad.

Brančíšek! oddivjaš
Rod ž'vinski in hud,
Človečiš, ga delaš
Popameten ljud.

Ti skupiš Evropo,
Dať roke si v stren,
Da sebi prisega
Svet vékoma sklen.

Me sebi zapletaš
Med slavni svoj ven'c,
Me tebi veliča
Tvoj zvesti Sloven'c.

Samica ti dajem
Dost' pridnih otrok,
Premnogo pa, sestram
Pridružena, rok.

Metule te pójo,
Ti uka Terpón,
Belina in Čarta
Razlega se don.

Te slávijo: Pola,
Moj Sisek, moj Trst,
Dinársko primorje
In mesta po vrst'.

Zaganjata Drava
In Sava svoj šum,
Rogúlje Triglava
Odglášajo hrum.

Prijazni, pobožni!
Zgol' mir je tvoj duh;
Po tebi je 'zginil
Ošábni napùh!

Iz sinka dovršen
Star oča mi! spet
Zveličana, žélim
Le tebi živét'.

Je sosed vesoljnem
Po svetu moj dom;
Vezilo vseh polkov
Po mokrem ti bom.

Vršác,

po Triglavu narvišji snežnik med Bohinjem in Sočo.

Na Vršác stopívši sédi,
Néznan svet se ti odprè,
Glédaj! sivih pleš vъ sredi
Zárod žlahtnih zél cvetè.

Sklad na skladu se zdvigúje
Golih vrhov kámen zid;
Večni mojster ukazuje:
Prid' zidár se les učít!

Divja koza prosto skače,
Od muh daleč je govéd,
Plánšar z Mino po domače —
Lovec išče v snegu sled.

Ak' vihár dreví valove,
Zbegne v skale plašni trop,
Strésa votel glas bregove,
Grom majè nebeški strop.

Kmalu solnce čisto séje,
Iz jezér stokrat bleščí,
Star mecesen redi veje,
Vetru, zimi v bran stojí.

Tukaj bistra Sava 'zvíra,
Mati pevske umnosti,
Jézer dvanajst si nabíra,
Šola zdrave treznosti.

Tje pogledaj na višáve,
Kjer Triglav kipí v nebó;
Štej snežnikov goličáve,
Kar dozrè nardalj' okó.

Tamkaj ravno Forlanijo,
Benečansko zad morjé,
Dol' globoko Hrvatijo,
Švajca bele gor' glavé.

Bliz je polje Korotána,
Orat' vidim Štajerca,
Blíženj sosed mi Ljubljana,
Ziljska, t'rolska planšar'ca.

Pod velíkim tukaj Bogom
Breztelesen bit' želím,
Čiste sape sred' mej krogom
Menim, da že v neb' živím.

Bohinjska Bistrica.

'Zpód Lisca skaka
Bistrica,
Pévska se vnema
Iskrica.

Pójd' in obrazi
S črtami,
Živo mi piši
Z barvami.

Dá se vpodobi
Beli slap,
Spénjen'ga 'zvírka
Puh in hlap.

Zláta po njemu
Ribica,
Igra po šumu
Póstrvca.

Pó steni pleza
Skalni sin —
Objema zelen
Jo bršlín.

Ná robu séd'va
Vrh' dobráv,
Kdó b' se po méli
Drkniť bal?

Zná se še gladka
Drčica,
Pób'ča k' je vzela
Bistrica.

Smúkne po vodnje-
kósovo,
Búť'co si prasne
Nósovo.

Vódica vánj za-
gledana,
Stóje prestreže
Ljubega.

Jeklénice.

Ne prašam, ne baram,
Kaj godci pojó;
Le samo to maram,
Da kláď'va tekó.

Cigàn se prevrne,
Zapoje: ci-bú!
Od strune srebrne
Ni lepši glasú.

Piščáli debéle
Zda v ješo grmé,
Da iskre veséle
Nad streho leté.

Pa kota vže rase,
Mašèlj se varí,
Se óglja napase,
Pod kláď'vo hití.

Ta tánka — ta tósta
Prepéva ves dan:
Bolj zrna je gósta,
Bolj mojster iskán.

Cvetje.

Na vrtu zlaténka
Se preza, cvetè;
Jo vidi Jelénka,
Si mislit' začnè:

Oj, da te cvetêne!
Lepotiš mi dom,
Polepšaj tud' mene,
Obrala te bom.

Ta cvetka bi lascem,
Ta v nédrijce šla,
Z opisanim pascem
Kak' zala bi b'la!

Ni več ji prestati,
Že stegne rokó;
Kar pridejo mati,
Stoj, dekle, — rekó!

Neuma! bi rada
Po leti sadú;
Nemój mu s pomlada
Obrati cvetú.

Pomlad.

Pómlad je zázelenéla,
Zemlja se s cvetjem odéla,
Gospódič iz mesta 'zletí,
Komédije, šéme pustí.

Lépš' je omlájena trava,
Ljubša je hladna dobráva,
Parstirci igrajo po lét',
Vse urnih je živo deklét.

Nédolžnost, jasno veselje,
Zdravje, nezmámljene žêlje
Prebivajo v koči domá,
Ki mesto jih malo pozná.

Zdíha, smehljá se mu lice,
Mêhke podaja ročíce,
Poskuša pa jáblan'ce trést',
Navada je taka pri mest'.

Mláde ga, mladi spoznajo,
Grédo naj! — slóvo mu dájo;
Tu rase ves bôdoč osát,
Tu léta prestékel obád.

Káj ne? bi pómladováli,
Hruš'co do hruš'ce zmajáli?
Pa potle jo vpíhal' od tód,
Ko mésten préd znajo gospód.

Milica milena.

Šolze pretakala,
Šmar'nice plela,
Mileta čakala,
Pesnico pela:

Kaj nek' odlašajo? —
Saj mi je rekel.
Kaj se zanašajo? —
Čas bo le tekel!

Izbica mater'na
Hram pak očetov,
Davno vže gornico
Men' je obetal.

Res da sem jokala,
V nebo zdih'vála,
Misel mi pokala,
Bi se le vdala.

Sanja se m', d'jalo je
Nekaj v oblacih:
„Dobrega malo je,
Bog daj več tacih!“

„Našla si zvoljega“,
Glas meni poje:
„Nimaš ga boljega,
Ves je po tvoje!“

Sreča me, — rekla sem,
Kaj sem nek' rekla? —
V lice zapekla sem,
Pa domu tekla.

Oča mi svét'vali,
Svét'vali mati,
Tašča m' obét'vali —
Česa se bati?

Kiti preplétati
Gosti mi glavo,
Roki umévati
Domsko opravo.

Tastu sinovlja bom,
Hčerka pa tašči;
Hiši navado vem
Naši in vaši.

Mil'ca sem milena
Dičnega svoj'ga,
Mile je milen pa
Srca ves moj'ga.

Sreča pač draga je
Čednega lica,
Več pa mu blága je
Srčna resnica!

Kaj nek' odlašajo? —
Saj mi je rekel.
Kaj se zanašajo? —
Čas bo le tekel.

Skrinja natlačena? —
Gorša zaveza? —
Sládivka spačena? —
Kdo me 'zpodléza?

Če me ne vzamejo,
Mil'ču ne dajo,
Druj' me ne vjamejo,
Grade naj 'majo!

Samši bo Milica
Jagnjeta pasla,
Da ji bo kitica
Siva dorasla,

Solze pretákala
Proti zagrebu,
Milšega čakala
Gori na nebu.

Mile míleni.

Nikol' še v nadlegi,
Mat'! Milče ni bil,
Zdaj Mile v zadregi;
Kakó b' se izvil!

Vъ coklicah rasel,
Vъ ličnatem plášč',
Je dróbnico pasel,
Ji piskal na paš'.

Topírka letela,
Je sladko zaspál;
Mu taš'ca zapela,
Iz támora d'jal.

Okroglega lica
Rjavče skakljá,
Kje gnjezdi mu ptica,
Zaláz'vat pahljá.

Tovar'šem pa tičke,
Kar kol' jih je vjel,
Očetu dobičke
Povédat' vesel.

Kar konje opravlja,
So ptiči na stran,
Ga druga zabávlja,
Jo sliši on dan:

„Če né sem županja,
Pa štejem zlató!"
Al' Miletu sanja
Vsa prazna je to.

Mu poje podlas'ca:
„'Mam bele roké,
Pa kodraste lasca,
Se spletat' ne hté.“

Jo vpraša: „kol'k' zala
Bo mes'cev deklič?
Veš, mala je hvala,
Ak' druz'ga né nič.“

So pridne Poljanke,
Je hudih še več,
Tud' né so Gorjanke
Vse dobre mi reč'.

Bi v Kropo baháve
Dekleta pobrál,
Jih ondi prek' Save
Za žlindro prodál.“

Pa kaj se priméri!
Mat', jeno dobim,
Ta meni se vpéri,
Da pó-nji medlim.

Gre solnce, gre luna,
Pokoja ni v men',
Spé druji, al' óna
Je v dragi zelen'.

Za gnjezdьce novo,
Za slavčico vem;
Komú pa to lovo
Povedati smem?

Te tice, te najde
Na znanje ne dam;
Vam zvedet' se zajde,
Kaj blazega 'mam.

Je umna, pobožna,
Pripravna je nam,
Dost' meni premožna,
Podobna vsa vam.

Ji Milica prav'jo,
Res milena vsa —
Me sreča, jo vprašam:
„Bit' naša bi ht'la?“

Očí pa nje jasne:
„Če dajo me teb'“ —
Ji zrkelce vgasne,
Ga vrže po seb'.

Saj oča so d'jali:
„Oženit' se glej,
Jo bomo vže 'zbrali;
Kaj meniš, povéj!“

„Bogata, so rekli,
Ponudba nam je“,
S tem srce mi spekli,
Da v meni merjè.

Res dal' so na voljo,
Povédal bi t'kój,
Pa radi bi boljo —
Kaj bode z menój?

Ne pisano krílce
Ni mar' mi, ne svét;
Brez blažene Mil'ce
Ni meni živét.

Naprav'te očeta,
Da b' hot'li m' jo dat',
Sprosite m' dekleta,
Saj moja ste mat'!

Zadovoljni Krajnec.

Od straže hrváške
Gor' solnce mi pride,
V vinógrade laške
Za góro zaíde:
Z beneškega morja
Jug čelo potí,
Od Štajerca burja
Po let' me hladí.

Orjêjo konjíči
Za hajdo, pšeníco,
Nevtrudni deklíči
Pa bél'jo tančíco;
Kaj maram, jaz kruha
Prislužim zadost',
Ni sile trebuha
Po svetu mi nos't'.

Imám oblačílo
Domač'ga pad'vana,
Ženíca pa krilo
Iz prav'ga mezlána;
Se sveti na lice,
Ko pir'h, moj škrlát,
Nje šapelj, iglíce,
Nje modrec je zlat.

Rad plešem okrogle,
S petáma glas dajem,
Premêtem vse ogle,
V dva cépa se majem;
Nožíca pa Min'ce
Za mano drobní,
Pobíra stopínj'ce,
Se v króge vrí.

Na žgancih tropínje
Pa kislega zelja,
Bob, kaša, vse mine,
Ko pridem od dela,
Al' bodi pogača,
Klobasa al' sok,
Al' kar se obrača,
Na ražnu okrog.

Za vsako povelje
'Mam žídano voljo,
Za brambo dežele
Al' hóditi v šolo;
Povsodi se maham,
Ko čvrst korenják,
Pa delam, pa baham,
Pa pijem tabák.

Plesár.

Sem po Ljubljan',
Lépo poznán,
V mestu, pred mestom,
Še na Polján'.

Jéd se ne vprè,
Dol' rado gre,
Žganci, kapuni,
Zajec, vъsè.

Men' diši pit',
Kar je nalít':
Marvinj al' Draga
Al' pikolít.

Najrajši spim,
Plesat' učím,
Pravim in lažem,
Norce lovím.

Vinske mušice.

Ženícam, mušícam
Duh vinski je znan,
Od vode jih bode,
Je močnik neslán.

Dolénjko, Gorénjko
Le vinček ohran',
Že take namake
So tudi v Ljubljan'.

Je mlada, ga rada
Vsaj mer'co na dan,
Je stara, ne mara,
Se petih ne bran'.

Rdéča goréča
Ga letos ko lan';
Pa bléda vsaj gléda,
Za lék da je dán.

Ga studna, odljudna
Si vtoči na stran,
Ni čudne, nevgódne,
Da b' ne bil srkljan.

Popivka ga čivka,
Bod' slab al močán;
Pa sveta mu peta
24. Posreba še kán.

Nelsonu.

Če manjka desnica,
Se tebi ni bát',
Zadost' je levíca,
4. Francoze požgàt'.

Veselje o dobítvi Mantove 1799.

1.

Mantova naša,
Prazna bo flaša,
Prinesi ga še!

2.

Mantova Carjeva,
Se rada podala,
Bo naša ostala.

3.

Prémočna Mantova!
Ti si čast Krajeva,
Srečo ti voščimo,
Nam pa mir prosimo.

Leto 1814.

Lanska prat'ka stavi:
Železen tresk in bronov grom,
Letošnja pa pravi:
Očeta, pokoj, mir dobóm!

Združenci 1813. do 1815. léta.

Še vítez bojúje,
Ne lehko še tak',
Ga združen strahuje
Evropin voják.

Premaga.

1814.

Cesárja pregnala
Hud vójsken sta krík,
Francozu sta dala
Pravíčen mejník.

Mladén'če uhájo,
Kdar stav'jo mejó,
Nas plésat' ravnájo,
Nam godce dajó.

Spomin bo: kdaj zmote,
Kdaj spor je minúl,
Kdaj mir nam dobrote
Na zémljo izsúl.

Plešímo, pozabljen
Pobèr' se prepír!
Ukájmo, povabljen
Ž nam' rájat' si, Mir!

Mírov god.

11. dan srpana 1814.

Pôbiči púnčice!
Púl'te marjétice,
Zlátice, zvónčьke,
Dens Mírov je god.

Splétajte vénčьke
Šmár'nične, kókoljne,
Krésnične, — pojdemo
Mirílcu naprót'.

Trósili, vénčali
Gáz premagálčevo,
Mil'mu porêčemo:
Brančíšek, zdrav bod'!

Tvoje smo cvétice,
Se ti poklánjamo,
Pónižno prosimo:
Usmil' se sirót!

Šole spet estrajške.

Frančíškova senca
Spet prejme Slovenca,
Mir paha mu hlád:
Delí med učence
Pritrújene vence
Bršéna pomlád.

Zahvala Petra Malega.

Peter Mali
Se vam zahvali,
Da ste Francoza pobíli,
In nam večen mir storíli.
Vivat kožaríja,
Tudi štunfaríja!
Vivat mať brežanka,
Da se nam je nikol' ne zmanjka!

Novo leto.

Naváda je, vóščit
Nóv' leto priti,
Al' res al' z jezikom
Tréba je sťriti;
Délavcu nosi
Bogáte darí,
Práťkarja časi
Tud' kaj doletí.

Želím tedaj konec
Star'mu bolníku,
Dolgóve pobrisat'
Len'mu dolžniku;
Zdrávnikom grobe
Po gósto gnojít',
Dóktarju z lépa
Vse právde dobít'.

Sleparju vsaj nekaj
Vrédnosti pláčat',
Tem d'narje, ki znajo
Z njimi obráčat',
Ktera že dolgo
Zdihúje, — možá,
Pa zaročeni
Ne več od en'gà.

Ohranit' poštenim
Prav dobro voljo,
Hinavcu pométat'
Enajsto šolo,
Mlad'mu priženit'
Zadósti petíc,
Babi jezični
Obílo novíc.

Prijaznost in pokoj
Célemu svetu,
Zakonskim ljubezen
Vsaj v prvem letu;
Da čebelárju
Vse muhe rojé,
Kmetu da dež po
Prijáť ljih ne gre.

Raztrgane norce
Al' skrite v žamet
Želím, da bi letos
Srečala pamet,

Birtu: pokredat'
Tram, sténo, še stròp;
Pivcu: poplačat',
Še prédno gre v grob.

Bogát'mu s'romáku
Pólno mošnjíco,
Da lèhko za prát'ko
Vrže petíco;
Ako pa káže
Pri lánskem ostàt',
Pójde moj trébuh
Pod hrbet vas'vàt.

Zopet novo leto.

Za nov' let' ne vem,
Prineslo kaj bo —
Ga mislim preglédat',
Ob leti povédat',
Kak' dobro je b'lo.

Predgovor ljubljanskih „Novic"

v novo leto.

1797.

Je kaša zevréla?
Se trga kaj nit?
Kaj sosed moj dela? —
Sem prášati sit!

Al' pámeti 'majo
Po svetu kaj več,
Al' druj'ga kaj znajo,
Ko hruške zgol' peč',

Od tega Novice
Ljubljanske pov'dó;
V nov' leto potíce
Še take ni b'lo!

1798.

Da b' zlomil si glávo,
Kaj voščit' ne vem,
Lan' tlačil sem travo,
Še letos jo grem.

1799. *a)*

Se novega léta
Vsák veselí,
Si več jih obeta —
Vesél naj živí!

1799. *b)*

Zdravim fantičem,
Čednim dekličem
Želim živét'
Vékoma lét!

1800.

Preteklo sto let,
Obétam jih spet;
Naráduvam dalje
Vsaj petkrat desét.

Ne morem lagáti
Ne letos ne lan',
Kir neče me brati,
Naj dene na stran!

1801.

Sto let doživéli,
Na nov' omladéli;
Od prvega spet
Začnêmo živét'.

1802.

Veselo se kaže
Nov' letošnji dan,
Mi srce ne laže
Ne letos ne lan'.

Ljubljanskim „Novicam".

Smo stare Novíce,
Negódne drobníce,
Nam dobri so kotje,
Za delat' napotje.
Se bomo zmedíle,
Izkálca dobíle.
Pretekla bo zima,
Zastonje nas íšče,
Nobeden nas nima,
Ko jaz in bukvišče.

Stara pratika.

Prosinec.

Ak' Vincenca solnce peče,
Pravo vince zarodí,
Rad točáj po cviček teče,
Da le mošnja zableščí.

Svečan.

Kader Petra stol ni brez ledá,
Zima dní še štir'deset divjá:
Kir so gladko dopusťváli,
Bodo lehko se drsáli.

Sušec.

Kakor je češnje cvet,
Takšen je trte:
Kakor je d'narja sled,
Pipe odprte!

Mali traven.

Sušec suhoten,
Traven mokroten,
Majnik hladán:
Bó kmet sъ senom,
Žitnim pleménom,
Grozdjem dar'ván.

Véliki traven.

Noč Trojáka mlahno vlažna:
Žito, vino, preja pražnja —
Star pregovor: slednja noč
Ima svojo lastno moč.

Rženi cvet.

Šentjanža dež dragotno leť nareja,
Naj solnce raj' ta dan se pratki smeja.

Mali srpán.

Ak' Šentjakoba deží,
Mal' želoda se dobí:
Kaj pisarjem bo storiti? —
Svinj ne bode s čim redíti!

Véliki srpán.

Kakor Járnej vremení,
Jésen céla se drží:
Večkrat sam' iz en'ga dneva
Rada pride dolga reva.

Kimovec.

Kader kimovca grmí,
Žito, sadje zarodí,
Če le njiva je gnojêna,
Jablan, tepka zasajêna.

Kozoprsk.

Žerjàv letí na tuje,
Se zima približuje:
Vsaj to je v prat'ki res,
Če dost' ležá je v més!

Listov gnoj.

Po solncu svetega Martina
Zahaja rada huda zima,
Dá s' lih záčne dobro grét',
Jé le tri dni babje leť.

Gruden.

Grudna blísek, grom, bobòt:
Vétrov je po leť ropòt —
Pametni! ne boj se sape,
Saj le zrele brije trape!

Nova pratika.

Prosinec.

Kratek je pust,
Ročno si vzmíte žené!
Kratek je ples,
Kvatre zakonske dolgé.

Svečán.

Bolj bode pridna
Po zimi predíca,
Dalj' bo rožljala
Pod palcem petíca.

Sušec.

Trte se jokajo,
Potlej rodé,
Kir vin' pit' hočejo,
Naj se poté!

Mali traven.

Jablane, hruške
In druge cepé
Cépi v mladosti
Za stare zobé!

Véliki traven.

Natora jeseni
Pretrudna zaspí,
Zato se s pomladi
Vesela zbudí.

Rženi cvet.

Lepoto da zemlji
Toplo leť,
Nedolžnost mladen'čem
Pravi cvet.

Mali srpan.

Kir bodo po letu
  Pred zarjo vstajáli,
Se bodo po zími
  Za hajdo naspali.

Véliki srpán.

Obirajo hajdo
  Nedolžne tatíce,
Č'belarjem pa nos'jo
  Debele mošnjíce.

Kimovec.

Teríce pogačo,
  Potvico jedó,
Lanovi Slovencem
  Rumence nesó.

Kozoprsk.

Grozdje mestí
  Veseli Dolenj'c,
Vozi po mošt
  Bogati Gorenj'c.

Listov gnoj.

Je nadélana cesta,
Ne zajemajo pésta.

Gruden.

Kdor klobas po zimi hrani,
Se po leti muham brani.

Koprivniška cerkev.

Planinam brez cerkve
Nova fara
Skozi:
Povelje cesarja Jožefa II.,
Plačo bledske gosposke,
Železo bistriške fužine,
Mujo Koprivnikarjev in Gorjušmanov
v letu 1791.
Valent. Vodnik s. r.

Kratka pa krepka.

Kdor bije tovar'še
S polenom, ni moj;
Za dom naj se mahne
Vъ trdemu boj'!

Zaloge v zemlji.

Bogate zaloge v zemlji ležé,
Nevtrudni kopači mačka dobé.

Zéljni prerok.

Kir je po sili prerok kislega zelja,
Ta se naturi lehko v krošnjo podéla.

Napis

Knobljevim pesnim.

Pesni iz Kranja
Polhne drekanja —
Ne delíte ga,
Dajte mu célega!

II.

Basni.

Kós in brézen.

Kos prepeva, gnjézdo znaša,
Lepo brézen gori gre,
Smeje se in kosa vpraša:
„Poješ tako zgodaj že?“

„„Kdo bo branil kosu peti?
Ženil se je včeraj brat,
Jutri mislim ljubo vzeti,
Ravno vabim, bodi svàt!““

„Vse prezgodaj ti ropočeš,
Veš, da še le gori grem?“
„„Gor' al' doli, kamor hočeš,
Da se ženim, le to vem.““

Dobre volje uka, raja,
Štirje godci mu pojó!
„„Bom za vreme prašal mlaja?
Saj vijól'ce že cvetó!““

Bréznov ščep se ves prevrne,
Goni megle, burjo dá,
Hrib, doline sneg pogrne,
V mrazu vmira v'jolica.

Doli brézen mém' pridrzne:
„Kaj t' je kos? ne poješ več?“
„„Eh, kaj? — brat mi včeraj zmrzne,
Denes pa je moja preč!““

Kamor tvoja slà ti kaže,
Preveč nagel ne smeš biť!
Stara prat'ka nam ne laže:
Brezen ima rep zavít.

Sraka ino mláde.

Sraka mláde je svarila:
Vse preblizu hiš grestè!
Vas bo nagla smrt pobíla,
Né ste dovolj pametne.

Kader človek se pripogne,
Al' pa sključi se na tla,
Vsaka naj se hitro ôgne,
On pobíra kámena.

Če je taka, réko mláde,
Kaj pa bo začeti nam,
Ak' se tiho mož prikrade,
Nese kamen za hrbtòm?

Starka pravi: to je zmota!
Vse po svet' na robe gre,
Doživéla kaj sem s'rota!
Jájce več od pute vé.

Nemški ino kranjski konj.

Nemški konj slovénj'mu reče:
Brate, kaj medlíš na cest'?
Ti li noga, glava neče?
Al' se ti ne ljubi jest'?

Mene v dobri reji 'majo,
Ovsa núajo trikrát,
Čiste noge mi igrajo,
Nosim po labódje vrat.

Krajnska para milo pravi:
Tud' bi lehko jaz bil ták,
Al' tepêjo me po glavi,
Lačnemu je stati v mlak'.

Petelínčka.

Lepó sta ravnála
P'telinčka dvá,
Po bratski zobála,
Prijat'lja sta b'lá.

Pa puta pritekla
Ječménček pobràt,
Ljubezen ja spekla,
Začéla se klàt'.

III.

Pesni iz „Pisanic“.

Prošnja krajnski modríni.

Drúži se k men' krajnske modrina d'žele!
In zapeť prav čvrsto men' daj povelje;
Stor' se vredno v meni zažgati želje:
Pesen peť krajnsko!

Al' se mi zdi, al' jé mordaj resnica?
Že leti ta modra proť men' devica,
Men' poda nje bela, kot sneg, ročíca
Píščal postransko.

Za dar tvoj vsa hvala bod' ti, bogínja!
Daj še spevoreškega piť mi vina,
Ter bom žvrgljàl, dokler ta píščal 'z dréna
Se ne razkolje.

Mila pesen,

péta p. Marku, a. d. za odhodnjo, kader je v letu 1775. iz Ljubljane na Dunaj šel.

Strašen in temen je dan, ki nam naše veselje odtrga,
Kteri nam trošte 'zkazí, kteri nam reke suší!
„Slišite? Tiho! Jaz slišim en glas, kir od Dunaja pride.
Krajnske modríce! kaj bo? Marko, vaš krájan, gre proč,
Marko, vaš krájan, gre proč! Oh, o krajnske modríce, jokájte!
Njega pokoršč'na velí. Kdo je ta, kir ga drží?
On se napravlja, on jemlje slovó, ter brž rajžati more;
T'koj en nevoščljiv voz njega odpeljal nam bo!“
Take besede sem jaz tiho krajnskim modricam povedal,
Vrgle so citre tje proč, ter zdihovále tako:

„Dunaj grmeči! zakaj ti nam našega krájana jemlješ?
Ta dan tedaj naj bo med praznične dneve deján;
Nikár nobena živina ne hodi k studencu, nobeden,
Kakor pastir, ta dan s pašo živine ne pas'!
Konj! tudi dans ti ne hodi na dopadajočo planino,
Ino nobeden zvečér čéde ne goni na dom!
Bodemo v črnem krilu zavíte bežale po temnih
Gojzdih, na citrah pak b'do strune nam pokale proč.“
Krajnske modríce tako zdihovale so, ti pak, naš krájan!
Srečno pojd', srečno tam žív', srečno tud' pridi nazáj;
Prišel bo tudi en dan, kir bode te zopet pripeljal;
Pojdi le srečno, ti boš naše bolj želje zažgál,
Bodemo tebe veliko z vekšim veseljem prejéli,
Boš tud' ti, krájan, spet naš, bomo štimali te bolj,
Boš živel tud' pri prihodnjem svetu kakor en krájan;
Bog daj, da tebe le skor' vidijo moje očí!

Krajnske modríne žalovanje

o smrti

Marije Terezije,

premodre cesarice itd.

Kákovšen črni oblak od polnoči vléče?
Kákovšna siva temnôta?
Kaj konj teh modrih devic sem klávorno teče?
Drévje se strašno vse mota?
Že konj sem k meni ceptá,
Meni na próti pahtá,
Hoče, da b' ga zajezdil, kamor popektá.

Pegasus! kam me zdaj s črnim sedlom prenašaš?
Dans kam tak' zmešano dirjaš?
Zdí se mi, da ti čez brode dúnajske páhaš,
Ino na Dunaj namérjaš.
Je tu Terezije dom?
Je tu Terezije tron?
Kam s' me prinesel? Je tu nje oljke tron?

Grozno nebó! kam si oljko Rêz'no dejálo?
Kaj si tak' njo polomílo?
Oh, kaj je vse takó proč ročno pobralo,
Kar je njo vseler branílo?
Tak' zdaj sam tukaj stojím,
Al' njo to noč zapustím?
Jaz od tod ne bežím, Reze ne zap'stím!

Oh, kaj je oljka Terez'na se posušíla?
Oh, kaj je ona vsehnila?
Kaj je ni sama modrína v zemljo vsadíla?
Kaj je ni v edno škrofíla?
Oljka Terez'na leží,
Že se vse pérje suší,
S kórenom 'zdrta je, mrtva dol' visí.

Pegasus! dirjaj tje ročno proti Parnasu,
Ter boš marljívkam naročil,
Da je vrh oljke Terez'ne v majhenem času
Doli na tla se raztočil,
In da cír njega je preč,
Da zdaj on ne cvete več,
Da ga odsekal je nečloveški meč!

Komaj marljivkam je to ves íhten povedal,
Že vsa sem množica teče,
Komaj je modri kor to nesrečo zaslišal,
Strune na jamerne 'zreče:
„Solnce naj mrkne, ker je
Oljka Terêzijna tje,
Žúžkasta tema dol' stop', noč naj se začnè!“

„Dost' za svetlobo, če bomo bakle prížgále!
Beli dan ni za klag'vánje,
Bleda svetloba je dost', da bomo zdih'vále,
Da se le vidijo lajne.
Ena za drugo, sestré!
Grenke točímo solzé,
Vsaka zdaj svoj' gorjé sama naj pové!“

Zdaj sem objokana stopi zvezdogledárna,
Ter je tak' njen lok primazal:
„Dokler je vrh tvoj stal, si ti zá me b'la marna,
V noči je zvezdam pot kazal,
Zdaj pak brezglavne leté
Križem vse, kamor hoté,
Pijáno nebesa se sem ter tje vrté!“

Tudi bojémska, tud' nemška 'zkázat' se hoče,
Vsaka s'cer strune navíja;
Komaj navíta vsaka zopet odskoči,
Ena to drugo pobíja.
Struna neródno grenčí,
Píščal nevščno brenčí,
Škrípa vse, trga se, grdo vse grčí!

Vendar, kar more, vsa skup zakroži množ'ca,
Poje po golemu grlu:
„V nébu vsajena bod', o Parnasova rož'ca!
Kar te je tukaj izdrlo,
Naj te tam gori vsadí,
In ker te več pri nas ni,
Senca vsaj tvoja nam vrte naj hladí!“

Zadnjič vsopljêna priteče krajnska devíca,
Ter tudi svojo zakrúli:
„Slabo še poje na mojih goslih ovčíca,
Al' zdaj c'lo ona le tuli,
Ker si, modríca! odšlà,
Ktera si upanje b'la
Mojih tud' gosli, si mogla past' na tla!“

„Knezi in prosti gospodje so si lomíli
Véjice s tvojih vršíčkov,
Modri visocih naukov si narediíi
Krone iz tvojih grmičkov,
Zdaj se jim venec suší,
Še to jih gori drží,
Da v korenínah tvojih Jožef brstí!“

Klek.

Kader noč se s črnim krilom
Na ves voljni svét sprosti,
Mésec z bledim oblačilom
Čez plav' firmament spusti,
Takrat véščam dan je frêk,
Da imajo iť na Klek.

Ob ti uri brž Maruša,
Kader vse po hiš' zaspí,
Se na Klek napravljať 'zkuša,
Z maslom vražjim polešpí,
Metlo jezdi, v zrak zletí,
Vrag jo nese, v Klek hití.

Anka vídi to skoz' špranjo,
Kak' Maruša izfrfrá,
Sè srbljívjem, leteť zá njo,
Vse, koť óna, tak' ravná,
Zъ mazílom se pacá,
Tud' njo zlod' na Klek cefrá.

Komaj ona tjekaj pride,
Že nji urno skup tekó;
Komaj jo ta množ'ca vidi,
Že jo kliče za sestró:
„Sestra ljuba, le sem k nam!
Srčna bod', ne bod' te srám!“

Tamkaj ona prvič raja,
Potler k mizi vsede se,
Zdajc' pahólček sem podaja
Dopad'joče špendije:
Muzlje, štruklje, flancate,
Race, zajca ino vse.

Tamkaj pleše, tamkaj drajna,
Celo noč se tam vrtí:
Drago pije brez nehanja,
Al' kar se ji boljše zdí;
Noč je lehka, da s' ne spí,
Da le ima, kar želí.

Klek že ide proti koncu,
Anka sam' za sé skrbí,
Spiž dišečih v enem loncu
In v preprtu naloží;
Brž se vkrade, dom' hití,
Ter potuhneno zaspí.

Kader zjutraj zor opoči,
Prot' domačim se štimá,
Brž iz postelje poskoči,
Da b' šli gledat, jih ravná;
Komaj vstane, se bahá,
Skriť'ga nekaj da imá.

Al' zdaj ročno skoči ino
Gledat brž v preprt hití,
Da b' pokus'la spiže, vino —
Al' kaj najde, kaj se t' zdí?
Nič ne najde, vse nič ní:
Tako slepi Klek miní!

Kader se iz Sénja mesta
Gréde proti Karlovcu,
Karolinska kaže cesta
Vsakemu hrib Klek v okó;
On je ojster in visòk,
V meglo skriva se globòk'.

Da na njega vrhu véšče
Skupaj hod'jo — govoré,
Množica da tamkaj pleše,
Da se vsaki dan vrté.
Al' je res; al' ne, ne vém,
Svojo misel le povém:

Al' je Klek nič in slepota,
Al' če je kaj, tak' slepí,
Ker njegova vsa lepota
Se tak' hitro spreletí:
Boljš' je vso noč dobro spat',
Kakor z Anko zjutraj vstàt'.

IV.

Uganke.

Uganke za pratiko.

1. Rad me jéš brez nogé,
Rajši pa, k' 'mam obé.

2. Méso zgor', méso spod',
Srédi pa suh obód.

3. Kože smo strójene,
'Mámo pa šívane
Prste vse 'zvótljene.

4. Sládek mož
Ves rumèn,
Grênek v kož',
Plašč zelèn.

5. Volič vъ hlev' stojí,
Róge pa ven molí.

6. Rôjen še oča ní,
Sin že po streh' letí.

7. Ná post'lji preležím,
Nígdar pa ne zaspím.

8. Moram po kačje zvít
Pot ostroglavcu st'rít'.

9. Bolj bode rájalo,
Deb'lej' prihájalo.

10. Bolj ga ponuja,
Hujše se kuja;
Bolj ga napravlja,
Hujše se vstavlja.

11. Gréla na lice živa sem koža,
Grejem na robe starega móža.

12. Nič ne pomaga,
Ako ne dá ga.

13. Tica sem, pa po men' nihče ne strélja,
Sládka sem, cukra pa íz-me ne déla.

14. Glávo 'ma, nôge 'ma, níma pa répa,
Zvije se, zbode te, kader je képa.

15. Sládko 'zgovórna
Stájica,
Pa v nji so béla
Jágnjeta.

16. Eden za drugim
Têčeta,
Nígdar se vjéti
Nêčeta.

17. Vse odprto,
Vse prebíto,
Láčno-predrto,
Zmirom pa síto.

18. Záplata záplato
Neštéta pokríva,
Nosi jih kožica,
Ni zanke ne šíva.

19. Me pozná,
Ne pozná,
Tih' me imá;
Rad bi mè,
Pa me nè,
Rad me ne dá.

20. Béla poljska planjáva,
Žito sama črnjáva;
Mémo gré,
Kdor ne vmé.

21. Sem te pét, šestkrat prerasla,
Tólikrat sládko napasla:
Nečeš me zèlene,
Rad boš me včrnjene.

22. Najdemo grad,
Zlasti s pomlád',
Žív je zamórčьkov,
Jájčьkov, klínčьkov.

23. Ogenj gasí
Studênčeva kaplja,
Móčno toplí,
Zevréva, raztáplja.

24. Bratec na bratcu stojí,
Zobljeta zrne jedí:
Eden jih máne,
Druj' se ne gane.

25. Písana skrivna zav'jáča,
Dáleč po svét' se zatáče:
Jézdi, al' vozi jo, nosi jo péš,
Védno besedna, kaj pravi, ne véš.

26. Nosim suknjo narmrzléji,
Sem pod nebom nartopléji.

27. Mi povéj: je li mogoče?
Kar bolj píha, bolj je vroče.

28. Ljubi moj, poznaš tíco,
Ki nam sladí potíco?

29. Ves dan píha, zdéha,
Nigdar se ne vpéha.

30. Švíga švaga
Čez dva praga.

31. Po hudičje črno lice 'má,
Po medvéje gruli in momlá,

32. Nagajívih deklic pét
Hoče vsaki nas imét'.

33. Biba leze, bivolj ní,
Tovor nese, osel ní,
Róge ima, kozel ní,
Hišo ima, v hiši ní,
Svetijo se štir' očí:
Kaj je néki, kaj se t' zdí?

34. Zlaténo rumèn,
'Ma čópek zelèn.

35. Vъ bukvah tičím,
Se nič ne učím.

36. Ni béljši labúd,
Črnéjši vran tud',
Po konjski rzgá,
Deklíški skakljá.

37. Dve glavi, dve róki, šest nog
Pek'tájo po štíreh okrog.

38. Narljubšega sadja lescè,
Pa sámo da v peči se žgè.

39. Dve petkrat umitih ovčíc
Se pase v lanéni seníc'.

40. Ni platna, ni šíva,
Sto péč jo pokríva.

41. Narvekši krivíca,
Pa dobra pravíca.

42. Kobil'ca železna
Pobode te jézna;

Lanén pa je rep,
Zacéli v potréb'.

43. Je v sodcu brez obroča
Rumêna 'n bela moča.

44. Vodíca mičen breg obliva:
Se vár'vaj! — je vsa zapeljíva.

45. Po koncu se májala,
Po prahu negájala.

46. Iz tráve omléčen'ga,
Po sili me tláčen'ga
Zavžiješ rad trdega.

47. Velíke smo dobre senéne,
Pa male za jédi meséne.

48. Brez mene nič lépega,
Zelenega, bélega;
Poprášaj očésa,
Kaj neki sem česa?

49. Resničnо mi je
Ljubéznjiva réka,
Dol' vôdo lijè,
Žit', vino gor' téka.

50. Sred' sebe mi glava
Želodec imá,
Iz repa ti dajem
Pa narveč mesá.

51. Brez ust govorím,
Nezastopnim molčím.

52. Kir hočejo moja jabolka jést',
Ni treba nikol' jim mene otrest';
Le deblo podêri,
Pod máno poberi.

53. Pomlád' dišim,
Po let' hládim,
Jesén' redím,
Po zim' gorím.

Uganjeválke za pratiko.

1. Kaj imamo tako dolgo, dokler iščemo; kader pak najdemo, nimamo?
2. Kateri konj ima le dve na pósodbo vzeti nogi?
3. Brez nog tečem, brez kolés peljem, na tla ne stopim; vendar veliko težo daleč prenesem?
4. Zakaj dva dni nikoli dež ne gré?
5. Kako bi se voda v sito dejala, da bi skozi ne tekla?
6. Kateri čudež bi pijanci narrajši videli?
7. Kaj je hitrejši kakor blisk?
8. Imam človeka za očeta, ino mater, — pak vendar nisem sin.
9. V katere sode se ne more vino tudi skozi odbito veho vliti?
10. Kaj je pri jedi narbolj potrebno?
11. Kedaj je narlepši dekle živelo?
12. Kateri ima tako ime, da ga nobeden izreči ne more, kakor on sam?

13. Kateri ljudje nam vse izpred ust vzamejo?

14. Kdo ne postane živ, ako préd ne umerje?

15. Kedaj se repa seje?

16. Kaj je tako sladko, da si ženske popréd prste obliznejo, predno primejo?

17. Kader v vas prideš, kaj imaš na desni roki?

18. Kdo je povsod domá?

19. Koliko žebljev je treba za dobro podkovanega konja?

20. Kje zajec tako tičí, da ga nobeden spoditi ne more?

21. Zakaj je na kmetih vekši hlebec za dva reparja, kakor v mestih?

Rešítva ugankam.

1. Jajce pa pišče. 2. Sedlo. 3. Rokavice. 4. Oreh. 5. Meč v nožnah. 6. Ogenj pa dim. 7. Blazína. 8. Svéder. 9. Prejno vreteno. 10. Vozel. 11. Kožuh. 12. Denar. 13. Bečéla. 14. Jež. 15. Usta pa zobje. 16. Dan pa noč. 17. Sito. 18. Tičje perje. 19. Denarja skopír. 20. Pismo pa bukve. 21. Češnja črnica. 22. Mravljišče. 23. Vapno živo. 24. Mlinska kamena, vrhnjak in spodnjak. 25. Pismo. 26. Zemlja pod snegom. 27. Pihálnik. 28. Čebela. 29. Kovašk meh. 30. Metla. 31. Pečne iztéje. 32.

Lotríjske cifre. 33. Polž. 34. Korén ali mirni. 35. Molj. 36. Sraka. 37. Konjik. 38. Trs ali vinska trta. 39. Predičini prstje. 40. Zéljna glava. 41. Klobasa. 42. Šivánka. 43. Kurje jajce. 44. Ženske solze. 45. Metla. 46. Sir. 47. Vile pa vilice. 48. Svetloba. 49. Sava. 50. Rak. 51. Bukve. 52. Krompir. 53. Sadno drevo.

Odgovor uganjevalkam.

1. Uganjevalko. 2. Palica, katero otroci jezdijo. 3. Čoln. 4. Ker je vselej noč vmes. 5. Zmrznena. 6. Da bi se voda v vino preobrnila. 7. Misli. 8. Hči. 9. V polne. 10. Usta. 11. Od rojstva do smrti. 12. Jezik. 13. Brivci. 14. Seme. 15. Nikoli repa, temuč seme. 16. Bolha. 17. Pet prstov. 18. Polž. 19. Nobenega, ker je že podkovan. 20. Na ražnju. 21. Ker več testa vanj denejo.

V.

Pésni,

složene

po národnih.

Tekica.

Tékica teče
Pod goró,
Igla ji plava
Pod bradó,
Peska ne takne
Se z nogó.
Štirje junaki
Pa za njó,
Dá prah kadí se
Pod petó.
Oča jim pravi
Pa takó:
Kir jo doteče
Tega bo!

Ribič.

Je Drágovan ribič,
Postrvo loví,
Ji trnek ponuja,
Dokler jo dobí.

Slavček.

Vidim te slavče lačnega,
Kruha si ná pogačnega!

Miška.

Redíla sem tičьka dva,
Pa miška m' je snédla obá.

VI.

Pesni, preložene.

Anakreonta,

grškega pevca, nektere pesni,

iz grškega po slovenski.

Anakreon Grk, rojen v Teju, mestu dežele Jonije, v mali Aziji (ki je zdaj pod Turkom). On je živel okoli 500 let pred rojstvom Kristusovim. Pesni njegove so vse posvetne in pa poskočne; pojejo se po hrvaških vižah.

Gosli.

I.

Zapojem od Atrejcev,
Zapojem kralja Kadma,
Pa gosli mi po strunah
Ljubezna pójo sam'ga. —
Preménjam ón dan strune,
Popravim cele gosli,
Zapojem korenjaštva
Heráklove; pa gosli
Odpevajo Ljubezna. —
Tedàj mi z Bogom hod'te,
Vojščaki! saj mi gosli
Ljubezna pójo sam'ga.

Ženska moč.

II.

Natora rôge volu,
Kopita dala konju
In brze skoke zajcu,

Zobàt pa gobec levu,
Plavuti dala ribi,
Letalke dala ptici,
Pa možu módro glávo. —
Kaj nek' bi dala ženski?
Kaj nek'? Lepoto da ji!
Lej, ta je vsa nje bramba,
Ta je nje ščit, nje sul'ca:
Železo, jeklo, ogenj
Premaga ženska lepa.

Ljubezen pobič.

III.

On dan, ravn' o polnôči,
Na neb' ko burovž krmi
Ob ôje mal'ga voza,
Ko vse glaseče stvári
So trudne pozaspale,
Ljubezen butat pride
Zapahe mojih duri.
Kdo zbija duri? vpijem,
Kaj sanje mi podiraš?
Ljubezen prav': odprite!
Sem dete, se ne bojte,
Ves rôsen, pot sem 'zgrešil
Po noči zdaj brez lune.
To slišat' se ga vsmilim,
Upíhat svečo skočim,
Odpíram, — lej, lej pobič!
Samóstrel nosi, vidim,
'Ma tul in perotnice!
Pa sedem na ognjišče,
Ročíce njemu z dlanmi
Ogrevam, in iz lascev
Ožémam rôsno vôdo. —

Ogrevši pa se, reče:
Podajte lok, poskus'va
Samóstrel, je li rosa
Kaj škod'la moji struni?
Napnè, — strelí, — vsadí mi
Sred' jeter svojo p'šico. —
Se zmuzne, prav' smehljáje:
Moj gost! veseli bod'te,
Saj lok mi je brez škode,
Pa vas bo sk'lélo v srcu.

Slabec.

VII.

Gredóč Ljubezen urno
Z opaljenim je drogom
Me gnal, mu teči v vrsto. —
Skoz' bistrice, skalôvje,
Skoz' gošče pa tekoč'ga
Je pičila me kača. —
Pri nosi, lej mi duša
Uhaja, skor' mi vjíde. —
Pahljá m' Ljubezen lice
Z letalkama in pravi:
Preslabi stegar zá-me!

Golobica.

IX.

Preljuba golobica!
Od kod, od kod mi letaš?
Od kod mazila tol'ko,
Po nebi mi letéča,
Izdíhaš in izkapljaš? —

Kdo si? kaj 'maš opraviť?
Anakreon me pošlje
Do pob'ča, do Batila,
Do tist'ga, vse ki zdaj le
Kraljuje in vstrahúje.
Me Lada so prodali
Za pésenco prejeto;
Zdaj sem Anakreontu,
Kar kol' me je, služabna;
Saj vidiš, da jim ravno
Zdaj te le pisma nosim. —
Še prav'jo, da me k malu
Oslobodíli bojo;
Pa jaz, če tud' spusté me,
Bom rada jim služabna. —
Kaj létala bi neki
Po višah, gorah, polji?
In poljskega kaj jedla?
Mar' zobljem njih pogačo,
K' iz róke si jo pulim
Anakreonta sam'ga.
Pit' dájejo mi vina,
K' napijajo ga sebi.
Napivši se pa plešem,
In gospodarja svoj'ga
S perótimi pokrivam,
Pa trudna na njih goslih
Zadremam in počivam. —
Vse veš, jez'káč! — pober' se!
Lej, kak' s' me zblebetuljil!
Še kavke niso take.

Neznana vojska.

XVI.

Ti poješ boj tebanski,
On vojsko podtrojansko,
Jaz pa nadlogo svojo!
Ne konj ne péšec ni me,
Tud' vrgla ni me ladja;
Me je neznana vojska,
Ki strelja iz očesa.

Srebrni kozarec.

XVII.

Kromák kováč! iz srebra
Umetno mi naredi,
Ne vojsknega orožja,
Kaj vojska mar' je meni?
Kozarec kúj mi votel,
Globók, kar je mogoče,
Okol' mu pa vpodôbi,
Ne zvezd, ne kól, ne voza,
Ne kisle d'ževne zvezde,
Č'mú nek' so gostosévci?
Č'mú meni vél'ki burovž?
Nadolbi vinske trte,
Po njih srebrno grozdje,
Ljubezna in Batila
Pa zlata, da ga bosta
Mastíla z Vinodajem.

Vsi pijejo radi.

IXX.

Mat' črna zemlja p'jêjo,
Njih p'jêjo pa drevesa,
Studence pije morje,
Pa morsko vodo solnce,
Svetlobo solnčno luna;
Kaj bran'te men', prijat'lji!
Ak' piti me je volja?

Ljubezen suženj.

XXX.

So Umnice Ljubezna
Lepoti dale v sužnjost.
Odkupščino ponujši
Pa iščejo mat' Lada
Odkúpiti Ljubezna.
Le reš' ga, kdor si bodi!
Ne pojde, rajš' ostane,
Je služit' se navadil.

Lástovica.

XXXIII.

Ti lastov'ca preljuba!
Z odjúgo v sléme prideš,
O toplem letu gnjezdiš,
Znad glave greš mi v zimo
Prot' Mempu na Ponilje.

Ljubezen pa mi v srcu
Neodlegáje gnjezdi.
Mladíček ta 'zpeljan je,
Pa óni je še v jajcu,
Na pol se ta prekljúval.
Prečívkajo mi cel dan
Negodniki in z'jajo.
'Zvaljénce neletéče
Mi starci pitat hod'jo,
Odpitani pa precej
Začnejo léči mlade.
Kaj nek' tedaj bo z mano?
Mogoče ní mi tol'ko
Odplášiti gnjezdačev.

Pomlad.

XXXVII.

Lej, trosijo v pomladi
Prijaznice goščávko;
Lej, lej, valove morske
Tihota boža, gladi;
Lej, raca vaka, plava,
Lej, žerjav hodi, krika,
Pa jasno solnce sveti,
Bežé megléne sence,
Se bliska delo poljsko,
Sad oljčni porodí se,
Oblač' se vinski potok,
Cvetóč bingljá dozórek.

Ljubezen pičen.

XL.

Ljubezen vъ goščavki
Počívati čebel'ce
Ni videl, kar ga pič'la
Je v prstec. — Maha z rok'co,
Jo piha, íhti, véka;
Zleti in teče hitro
Do lepe mater' Lade.
O joj me, mati! vpije,
O joj, poglejte, vmiram!
Me kačica je pič'la,
'Ma krila, léta, kmetje
Jo kličejo čebél'co.
Mat' rečejo: kaj želo
Čebélno bôli tebe?
Kak' še, kaj déš, pa p'šice,
Ljubezen, k' jih ti strélјaš?

Skržát.

XLIII.

Skržát, pač blagor tebi!
Na vrhu ti drevesa
Popiješ kapljo rose,
Prepevaš po kraljévo;
Saj tvoje to le vse je,
Kar kol' na polju vidiš,
Kar kol' po gozdu raste.
Te radi 'majo kmetje,
Nikomur ti ne škodiš,
Častíjo te vmerjoči,
Poletja sladki prerok!

Umétnice te ljub'jo,
Za ljúbo te 'ma solnce,
K' je ojster glas ti dalo;
Ne tare tebe starost,
Sin zémljen, modri pevček,
'Maš belo kri, si zdrávček,
Nebeščanom enak ves!

Ljubeznove puščíce.

XLV.

Kovál je druže Ladin
Kovačnici v lemnójski
Ljubeznu strelne p'šice
Iz trdega železa.
Ostí kalíli Lada
So v sladkem med', k' je žolča
Ljubezen vanj primésil.
Vodàn gredóč iz boja,
Mektáje težko sul'co,
Ljubeznov' p'šic' se smeje.
Ljubezen prav': težéjša
Je ta le; 'zkus'! boš videl.
Plesk! ná! jo 'máš? imáš jo!
Nasmėjejo se Lada,
Vodàn, joj me! zastoka,
Res težka! težka! 'zder' jo!
Ljubezen prav': iméj jo.

Dies irae.

Dan poslednji pride sila,
Zemlja v prah se bo zdrobíla,
Priča David in Šembíla.

Kaj trepéta bo prebíti!
Videl bom sodníka priti,
Vsako vest na tank' odkriti.

Čudno grom trobénte kliče,
Budi dôle, mórje, griče,
Žene k sodbi vse mrliče.

Strmi smrt, se čud' natóra,
Ko pred sódja zdaj zdaj mora
Stvar mu dólžna odgovóra.

Bukve bodo na dán d'jane,
V pričo vseh na drobno brane,
Ne bo míselce neznane.

Kader dojde sódnik zvesti
Pravdo delat slednji vésti;
Brez podkupa, brez obrésti:

Takrat duša kaj porêče,
Kam sirota se zateče,
Ko pravične srce peče?

Kralj prestrašne velikósti!
Ki raj daješ po milósti,
Sodi me po svoj' blagósti!

Mili Jezus, kir si zá-me
Voljno križ zadèl na rame,
Ta dan, prosim, pôzri ná-me!

Duše milo si ti ljubil,
Jih nevéste v nébo snubil;
Bo tvoj trud zastonj se 'zgubil?

Sódnik právdnega maščv'anja,
Bod' mi dober odpuščánja
Zdaj pred dnevom obsoj'vánja!

Duša vboga zdíham kríva,
Rdečíca me zalíva,
Milost tvoja naj me vmíva.

Majdaléno odvezuješ,
Dizmu svet' raj obetúješ,
Men' zaúp tud' oznanjúješ.

Prošnje moje so nevrédne,
Daj mi žêlje, misli čédne,
Da ne grem vъ ognje védne!

Daj pri ovcah mesto meni,
Ne med kozle, ne zakleni,
Vsmiljen me na desno deni!

Lóčivši, kar je prekletih,
In na levo stran odštétih,
Reci meni v družbo svétih!

Dol' do tál kolén' podrto,
Po spokorno srce strto,
Nébo, molim, stor' odprto!

Dan ta solzni žé prihaja,
Kjer iz praha méso vstaja,
Da bo sójen človek krivi.

Daj odpustek mu, Bog živi!
Jezu, vsmiljeni pastír,
Dári dušam večni mir!

Iskrice.

Iskrice! vseh cvetov hvala,
Vidim, da ste košatljáte,
Ste vesele, se baháte,

Le zató, ker vas je 'zbrala,
Ker se z vami lepotíči
Zlatka, hvala mej dekliči.

Iskrice, prevzetke male!
Reči moram, ne smem kriti,
Bolj' je vam mej travo biti,
Bi na polju raj' ostale,
Sredi druj'ga cvetja res de
Ste presvètle bele zvezde.

Al' pod ónim licem stati,
Na tem nedriju počívat',
Kjer s' ljubáv izvol' prebivat',
Vse lepote vkupe zbrati, —
Vaša hvala je 'zgubljêna,
Vaša b'ljava zatopljêna!

Bolj' je biti v cerkvi hladni,
Pred svetniki bi cvetéle,
Tam bi varno preživéle
Lepih zarij šest in dvá dni;
Zdaj v naročaj ta nabrane,
Bote v migljaju končane.

Že zagledam, mal' po malo
Káko venejo lepote.
Ve nesrečne, ve sirote!
Prêveč ognja dá zrkálo,
Žara preveč ná-vas meče
Oko Zlatke vse goreče.

Préd z menój b'le govoríle!
Ne hodíte, bi bil rékel
Na ta modrec, vas bo spékel,
Vas obrvi posmodíle,
Za svèt nedrija ne prášat',
Na očí se ne zanášat'!

Za svèt nedrija ne prašat'!
Bi bil rekel, je nevarno,

Bi bil rekel, je soparno;
Na očí se ne zanašat',
Vse prehitro, ve preproste!
Se opadle na tla boste.

Vidim že, vas vidi vsaki,
Da lepota vam docvéta,
Se na kril', na rob obleta,
Dol' na nóge pada znaki,
Da b' stopali ozdravljale,
Oči lépe kar so žgale.

Iskrice! ve košatíce,
Kar sem pel od vaše 'zgube,
Vse zadeva srca ljube,
Srca ljube, preprostíce —
Za svèt nedrija ne prášat',
Na očí se ne zanášat'!

Otožnemu vina.

„Kaj tiči v glav'?“
Prav'
Téb' sódček in
Vin',
„Kaj ti je mar',
Kar
Délajo v lun'?
Sun'
Téžo, naj plan'
Stran'!
Kápljice vžíj,
Pij!
Muham slovó
Bó.“

„Kaj bi se bál,“
Prav'
Sklénica in
Vin',
„Hrústav da srén
Vén'
Trávo? — da snég
Brég
Béli, da led,
Spet
Ožlepča hrast,
Čast
Da mu in moč
Poč',
Vznák se obés'?
Res
Gà burjen grom
Lom',
Gré mu krepóst
Tros't';
Grôzdek pa, — viž'!
Piš
Hrán' teb' ta lè
Še!
Trsica, lej,
Zdàj
Dréma ji list,
Čist'
Ves ves osút,
Čut'
Teb' se mrtvà;
Pa
Pó novem jok'
Sok,
Tá, k' odobrí
Krí,
Vínski beráč
Tlač'.“

„Kaj ti je jal',“
Prav'

Kózarec in
Vin',
„Čé zreš nazaj,
Kaj
Je blaz'ga več
Preč?
Čé v obrvéh
Sméh
Ti mal' na kís
Vis'?
Čé te na màh,
Pàh
Žálost in trud
Grud'?
V takì nevolj'
'Zvol'
Bít' še tud' živ
Siv;
Ni te za vrat
Tat!
Téža naj plan'
Stran'!
Kápljice vžij,
Píj!
Muham slovó
Bo.“

„'Zjásni se v glav'!“
Prav'
Králj David, „in
Vin'
Sêbi privošč',
Boš
Bóga vesél
Pél!“

„Čé si v težáv'“,
Prav'
Dávidov sin,
„Vin'

Núdi v nadlog'
Bog
95. T'mù, k' se pritož',
Mož'!"

Petelinček,

komedija, igrana v Ljubljani 1802.

Sklep.

Tine. Pogorelka so ostali,
Kam se hočejo podàt'?
Vêd' me, bratec, hitro, kmali,
Brž tecíva! Kje so mat'?

5. *Žiga.* Čak', se bomo k njim podali,
Morajo pri nas ostàt',
Gospodinjo k nam peljali. —
B'li ste vbogi, zdaj bogát'.

Tine. Nadloge minejo.

10. *Micka.* Težave 'zginejo.

Tine. Nič { Micki / Tinetu } ni se več bát'.
Micka.

Žiga. Veseli bódite!

P. Le jo zagódite!

Ž. P. Grem { matere z vama / svatov in godcev } iskát.

15. *Tine.* Moja si, Micъka!

Micka. Tebe 'mam Tineta!

T. M. Dobíla s' / Si dóbil } očeta in mat'.

Pesen

na cesarjev god.

Bog obváruj cesar Fronca,
Srečo, zdravje Bog mu daj!
Ljubeznjiv'ga naš'ga Fronca
Nébo varuj vekomaj,
Njega dni ne bodi konca,
Svítlo solnce njemu sej!
Bog obvaruj cesar Fronca,
8. Srečo, zdravje Bog mu daj!

Spred njegove vojske lica
Naj sovražniki bežé,
Njega dvoru naj resnica
In modrost naprej svité,
Sodnje sklepe naj pravíca
Ino vsmiljenje delé!
Bog obvaruj cesar Fronca,
16. Srečo, zdravje Bog mu daj!

Božja milost naj ne mine
Čez kraljestvo ino rod;
Hudobíje moč naj 'zgine,
Kar kol' njemu je naprot';
Zápov'd božje njem' edine,
Njega volja naša bod'!
Bog obvaruj cesar Fronca,
24. Srečo, zdravje Bog mu daj!

Njemu zgôdi se veselje:
Našo srečo dopolníť,
Kakor brate, vse deželе
V eno zvezo vkup sklenít',
Poznim vnukom — drage želje! —
Mir na svetu zapustít'.
Bog obvaruj cesar Fronca,
Srečo, zdravje Bog mu daj!

Trka nam Francoz na vrata,
Dobri Franc za nas skrbi,
Pošlje svoj'ga ljub'ga brata,
Korel rešit nas hití.
Z nami sta estrajška orla;
Premagujta vekomaj!
Var' Bog Fronca, varuj Korla,
Srečo, zdravje Bog jim' daj!

Uk estrajških vojakov 1813.

Estrájec, zaúkaj!
Otožnosti noč
Je 'zgin'la, tvoj orel
Iz spanja poskoč'.
Premišljeno dobro
Nameri svoj meč,
Da motil ne bode
Evrope kdo več.

Estrájec, zaúkaj!
Tvoj orel od tod
Rumenemu solncu
Zaplava naprot',
Okoli se vozi,
Zasuka v nebó,
Nadelano vidi
Na boje stezó.

Estrájec, zaúkaj,
Na Moskve požár,
Puhtéče v žerjáv'ci,
Na kviškoma vdar'!
On rósijski orel,
Na nebu ga 'máš,
Pridruža se tvoj'mu,
Boj'válski pajdáš.

Estrájec, zaúkaj!
Že dviga se ptič
Odklénen k obema
Tud' Prajsov orlič.
Zdrav bodi, Honcólar,
Zdrav bodi, moj brat!
Prelepa trojica
Se snída vojsk'vàt.

Estrájec, zaúkaj!
Lev švedski renčí,
Lej, káko mogočen
Hudobo pestí!
Lej, siležu rjove
Pravíco na uh',
Pred sabo podíra
Vse levovi puh!

Estrájec, zaúkaj!
Pir'nejske goré
Prijat'lja iz Londna
Č'lo nič ne držé,
Ravná se po orlu
Njegov samoròg,
Brancoskim 'zgrajalcem
Zabada se v bok.

Estrájec, zaúkaj!
Tud' pajerski lev
Železje, ki ga je
Na nogah imèl,

Razbije, začuti,
Da je po pravíc',
Zagnáti vъ boje
Se tebi na vštríc.

Estrájec, zaúkaj!
Lej, boben bomblá,
Orlóvska, levóvska
Prijazen veljá!
Orlóvčanski orel
Vъ roki 'ma vòj,
Oprostit Evropo
Ga vodi vъ boj.

Estrájec, zaúkaj!
Pozdvigni okó
Prot' nebu, od gori
Vsa sreča ti bo.
Estrájec, zaúkaj!
Poroči Bogú
Brančiška, kir daje
Nam oljko mirú!

VII.

Pésni brambovske

v letu 1809.

Predgovor.

Te pesni so zložêne za brambovce, to je za tiste, kteri so radovoljno ino srčno pripravljeni, dom ino samooblastvo naše varovati, ako bi se nam vojska od koder koli primerila, da jih bodo peli ino svoje srca z ognjeno voljo vnémali, v bran stati vsakemu nadležniku našega cesarstva.

Svetli cesar je vselej posebno skrbel, svoje zveste podložne pri dobrem stanu ohraniti. Ob prejšnjih vojskah ni vabil vseh junakov k orožju, ino je rajši nekoliko svojega posestva drugim kraljestvam prepustil, da bi mir ohranil. Ali zdaj ne more nič več oddati, nič sebi odtrgati, tudi ne ene same dežele, sicer naše cesarstvo ob moč pride, célost ino samosvojnost izgubí, ino vsak močnejši sosed bi z nami delal, kar bi hotel.

Zdaj je na tem, ali čemo biti, kar smo bili, ali bomo v nič. Zdaj nič ne pomaga, nevarnost skrivati, ampak je treba na ves glas reči: pripravimo se, dokler je čas, vadimo se v orožju; zdaj grede ali za življenje ali za smrt!

Za to je skrbni cesar ob času lepega mirú svoje ljube podložne, kteri so se mu večkrat poprej ponujali, klical, naj se orožje nositi učé, naj v potrebi brž cesarstvo varovat pritečejo, naj se ne splašijo, kakor izgubljene ovce, temuč kakor vajeni ino pravi vojščaki obnašajo.

Kako radi so cesarjev glas poslušali, k orožju vkup tekli ino vreli, bode nekdaj v prihodnjih časih pri naših poznih vnukih slovélo. Od roda do roda si bodo eden drugemu pravili, kakšni junaki smo v naših dnevih bili, ino bodo pesni nam na čast skladali.

Bomo li roke križem držali ino nemarno gledali, kako tujci hočejo naše stare lastnine jemati, naše dežele med seboj deliti, nas pod svoj strah siliti? — V takih nevarnostih se skaže, kdo je mož, kdo rajši to vaga, kar je menj; kdo rajši blago in življenje izgubí, kakor svojo čast ino samosvojnost. Komur

je tako pri srcu, ta ne govorí mehkih besed, ampak iz polnega srca mu tečejo iz ust goreče pesni, ktere junake k vojaštvu vžgejo.

Peli so nekdaj naši očaki ino Turke pobijali, peli so ino pod Sisek tekli, Hasan baša v Savo potopit, ino če je Turek do nas pridrl, so ga pognali, da so komaj nekteri razbojniki pete unesli.

Pójte tedaj, ljubi Slovenci! te pesni, vnemajte se s petjem k pravemu junaštvu, k brambi našega svetega cesarstva, kar dopolniti nam Bog večni pomagaj!

Radovoljni brambovci.

I.

Presvetli cesar vabi nas
Na domovíne bran!
Grmí že mesto, trg in vas
K bandêru ven na plan'.

Na to bander' priségamo,
Nam priča je nebó:
Da kamor pojde, pojdemo;
Veselje nam je to.

Pred nami gre največ' vojščák
Cesarskega rodú,
Za njim hití, kdor je junák,
In ne pozná strahú.

Sovražna roka še nikjér
Ni boja žugala;
Le skrb nas je za ljubi mir
Na brambo zdrúžila.

Če naš'ga kaj prevzetniki
Od nas bi hot'li 'mét',
Mi srčni radovoljniki
Jih č'mo nazaj podrét'!

Mi brambovci ne iščemo
Kraljestva tuj'ga vlast,
Za svoje se potezamo,
In za dežele čast.

Za božjo reč namerjen bod'
Ognjéni strel in meč!
Za svetlega cesarja rod
Na vojsko hoč'mo teč'.

Ohraniť je to vsak dolžán,
Kar je najljubši kom',
Za mater, oča stojmo v bran,
Za dete, ženo, dom!

Da je pravična vojska ta,
Nam pamet govorí,
Se v tujo sužnjost ne predá,
Kdor se Bogá bojí.

Zdaj potrdímo bratovšč'no,
Naj róko vsaki dá,
Da se prisega naša bo
Povsod razlégala!

Brambovska molitev.

II.

Mogočni Bog!
Tvoj dih je vstvaril solnca nove,
Tvoj dih je v stan' podrét' svetove,
Zato pohlevno mol'mo te:
Obrni milostiv' obraz
Na brambo našo in na nas!
Pred sodbo klič' sovražnike —
Usliš' nas Bog!

Mogočni Bog!
Sovražnik nas hče pód-se správiť,
Posílit', ropat' in podáviť;
Ak' ti nam češ na strani stať,
Odbil' ga bomo ročno proč,
Iz tebe 'zvíra naša moč,
Si rajši smrt ko sužnjost 'zbrať —
Usliš' nas Bog!

Mogočni Bog!
Napùh njegov prezgodaj baha,
Za té ne mara, nima stráha.
Potrdi ude nam tvoj dih!
Ti srca šteješ, ne ljudí;
Če ta prevzetnik prigrmí,
Ko pleve ga 'zkropí tvoj pih —
Usliš' nas Bog!

Brambovska prisega.

III.

Pred Bogom smo,
Kir sprevidi srca vse,
Pravičen je,
Nanj mislimo,
Priségamo:
Da hočemo biti vselej zvest',
Zastávljamo svojo dobro vest,
Priségamo!

Pred Bogom smo,
Kir cesarsko krono bran',
Frančišku hran',
Nanj mislimo,
Priségamo:
Povelja cesarjeve držát',
V orožju in boju trdno stát',
Priségamo!

Pred Bogom smo,
Kir je rekel viš' oblast
Iméti v čast',
Nanj mislimo,
Priségamo:
Da vojvodom č'mo pokorni bit',
Velévati bo njih, naše st'rít',
Priségamo!

Pred Bogom smo,
Naj zadene nas tud' smrt,
Nas Bog potrd'!
Nanj mislimo,
Priségamo:
Z banderom tak' dólgo pojdemo,
Da z božjo močjó dopolnimo,
Priségamo!

Estrajh za vse.

IV.

Ako le hče,
Je bil Estrájh in bo za vse!
Zdaj brambovci zaúkajte:
Biť če, biť če
Estrájh za vse!

Ker tedaj hče,
Nikogar se ne bójimo,
Brez skrbi, varni, trdni smo.
Biť če, biť če
Estrájh za vse!

Ako le hče,
Ni treba jarma tuj'ga nos't',
Je že domača moč zadost'.
Biť če, biť če
Estrájh za vse!

Ker Éstrajh če,
Je bramba naša zvezana,
Beseda mož! — je sklénena.
Kaj ne? Biť če
Éstrájh za vse!

Kakó pa hče,
Sovražnik mora skor' poznàt',
Ki siljen bo se nam podàt'.
Biť če, biť če
Estrájh za vse!

In ker pa hče,
Obeta Rudolp iz nebés:
„Frančišek, zmagal boš zares!
Ker Estrajh če,
Tud' bo za vse!“

In pa ker če,
Estrajhu bo pomagal Bog,
Da se razširi v krog in v krog.
Bit' če, bit' če
Estrájh za vse!

Brambovska dobra volja.

V.

Kar smo mi brámbovci,
Več nismo slábovci,
Volje smo žídane,
Dobro nam je!

Káj neki maramo!
Tó samo prášamo:
Kje so sovražniki?
Jih č'mo pobít'!

Drava čegáva je?
Soča čegáva je?
Jih bomo vár'vali,
Kdo jih če pít'?

Lè sem sovražniki!
Prid'te razbójniki!
Têpeni bodete,
Vas je premál'.

Poljci, Podúnovci,
Čehi in Mádjarji,
Vsi smo za enega,
Eden za vse!

Mi vse vas vábimo,
Ki ne pozábimo,
Kakšni vojščáki ste:
Zájmite z nam'!

Z vrhom natóčimo
Kózarce, hočemo
Nájpred cesarjevo
Zdrávico pit'.

Kralja ni goršega,
Polka ni boljšega,
Kákor Frančišek je,
Kakor smo mí!

Zdáj pijmo tíčino
Nà cesaríčino
Zdravje, naj lilija
Večno cvetè!

Še smo natóčili,
Gà bomo póčili
Césarski vojvodi!
Nà vašo čast!

Dobro nas vodite,
Prèd nami hodite,
Zà vami pojdemo,
Srce veljá!

Dômove várujte,
Prav gospodárite
Žénice, matere,
Stari možjé!

Néveste, ljúbice,
Trč'mo na kúpice!
Ko nazaj pridemo,
Póroka bo.

Napítek.

VI.

Pripékal je denášnji dan,
Na žejo grede pít',
Sovražník je podrt, ugnán,
Le brž si ga nalít':
Kar je možá,
Mi trči ga!
Kaj? Vi vsi? — Da, mi vsi! — Žé veljá!

Junáči vince ga zarés,
Kdor mošk imá občút,
Igrá mu pukšen trd oblés,
Zadéva mu nje bút;
Kar je možá,
Mi trči ga!
Kaj? Vi vsi? — Da, mi vsi! — Žé veljá!

Med nam' nobene šeme ní,
Da b' mož le v sanjah bil,
Če pride vrag, če privrší,
Bo t'koj ga v beg podíl:
Kar je možá,
Mi trči ga!
Kaj? Vi vsi? — Da, mi vsi! — Žé veljá!

Kdor trdno suka v boju se,
Sovražne drega vznák,
Ko zíd nevmáknen biti vé,
Korén je ta junák!
Kar je možá,
Mi trči ga!
Kaj? Vi vsi? — Da, mi vsi! — Že veljá!

Komúr nevarnost mar' ni nič,
Ki urno dere v boj,
Ki ročno buta mu glavič,
Na màh pripravljen t'koj,
Se čut' možá,
Mi trči ga!
Kaj? Vi vsi? — Da, mi vsi! — Žé veljá!

Kogàr ne straš' pekléni vrág,
Ga gré na tla podrt,
Mu vselej gôtov je premág,
Ga ne podere smrt:
Je kaj možá,
Naj trči ga!
42. Kaj? Vi vsi? — Da, mi vsi! — Že veljá!

Navratnika kir zapodí,
Potépni dá mu list,
Dežele njemu prevdobí,
Resnično reče tist:
Sem kaj možá!
Ta trči ga.
49. Kaj? Vi vsi? — Da, mi vsi! — Žé veljá!

VIII.

Národne pésni nabrane.

Pegam ino Lambergar.

Molí tam k višku Dunaj bél,
Na Dunaji kaj Pegam jél,
Vam bom junaško pesen pel.

Je sredi mesta trática,
Na trati raste lipica,
Dunàj hladí nje sénčica.

Vъ senci miza rúmena,
Okoli mize stoli pa,
Sedí na stolih góspoda.

Med njimi cesar govoré:
Po moji misli res da ne
Kraljestvom našim ni vrstè.

Gospoda vsi pritrdijo,
Deželе, mesta hvalijo:
„Bogate, žitne, jake so“.

Pridirja Pegam, se smehljá,
Ošabno gleda, se bahá:
„Je prazna vaša béseda!

Prevzetne vam so misli vse!
Kar pravim, ljubi góspodje,
Med vam' tud' cesar ménjen je.

Res 'mate vél'ko gospostvó,
Pa ne junaka med sebó,
Kir súličal bi se z menó.“

Mu cesar prav'jo pa takó:
„Kaj grajati naš češ za tó?
Ga 'mam, da ti prisedal bo!

Na krajnski zemlji, kaj baháš?
Na Kam'ni prav' se, tam ga 'maš,
Ki nikdar tebe se ne vstraš'.

Lambergar Krištof z ímenom,
Na sinji skali biva tam,
Te v pest želí dobiti sam".

Prav' Pegam: „bod' mu list poslán!
Domá pustí naj vse na stran,
Pridirja meni naj vъ bran!

Mu réko cesar list nar'dít',
Človeka brzega dobít',
Ki s' upa t'koj do njega príť.

So rekli cesar sam' enkrat,
Ponud' se preci hlapče mlad,
Kir list ponese dó-nj'ga rad.

Ponese v lepo deželó,
Gorato našo Krájnico,
Tje Krištofu Lambergarju.

Zvečér je Dunaj zapustíl,
Letí, ko b' zlodej ga podíl,
Je zjutra že v Tržiču bil.

Tržane tukaj vstať budí,
Prijazno jih ogovorí:
„Kje Krištof Lambergar stojí?"

Se njemu vsi priklanjajo,
Se nič nič mu ne zlažejo,
Gredó, mu grad pokažejo.

Oglávniku zatakne list,
Pozdravi jih, se vkloni nizk',
Pa vdere, ko nebeški blisk.

V' lini góspa mat' slonévš',
Kaj Krištofu podá, vidévš',
Kak půhti Pegam se, zvedévš,

Tekó do sina svojega,
Do Krištofa Lambêrgarja,
Povedat, kak' da naj ravná.

„Sin! konj'ča 'maš, ko tíčico,
Zlatò zobljè pšeníčico,
Pijè sladkò rebúljico.

Na solnce nikdar ti ne gre,
Pri jaslih sedem let je vže,
Še videl ne je bel'ga dne.

Zajezdi ga, pa pojdi tje;
Al' kar ti pravim, Krištofe!
Tud' jaz kaj vem, poslušaj me:

Hudiča Pegam ima dva,
Premagal, vem ti boš obá,
Le glej, da on te ne zvadljá!

Če treh glav tebe sléplje vid,
Dveh krajnjih mu ne smeš lovít',
Le srednjo glej mu predrožít'".

On puhne v svitlo górnico,
Obleče se v železnico,
Opnè kaljeno sábljico.

Zasede konj'ča brzega,
Ljub' materi rokó bušá:
„Ostan'te zdravi, mat' mojá!"

Mi zdaj iz dvora zapraší,
Ko strela nebna mi sfrčí,
Do Dunaja ne vstanoví.

Na Dunaj pride v splav in skok,
So pri kosilu vsi okrog,
Pegamu pade žlica 'z rok.

Vъ Lambergarja govorí:
„Naj preveč teb' se ne mudí,
Da glave bi ne 'zgubil ti!

Al' hočeš kaj počákati?
Al' češ se preci máhati,
Za svojo glav'co vádljati?“

Je Krištof tako govoríl:
„Ne bom se dolgo jaz mudíl,
Na Krajnskem sem še včera bíl.“

Ga vpraša Pegam spet takó:
„Kje pa se bo godilo to?
Al' tam na polj' širokemu?“

Prav' Krištof: „tu pred lipo bo;
Očito, da vsi vidijo,
Se konjiki poskušajo“.

Na proti si zadirjata,
Za uh'ma se oprasneta,
Si nič ne stor'ta hujšega.

Besedo Pegam zdaj začnè:
„Prejac'ga men' ni bilo še,
Skrbí to kaj te, Krištofe?

Veš, konjič tvoj bo žáloval,
Na polje zdirjal, rzgetàl,
Ki gospodarja bo iskàl“.

Pa Krištof njem' odgovorí:
„Kaj tac'ga mar' nič mene ní,
Sam' to, kar tebe mal' skrbí.

Za tvojo mar' mi je gospó,
Za tako mlado vdovico,
Saj znaš, da všéča meni bo!“

Se Pegam jezen zaleti,
Se Krištofu pokaže krí,
Preveľke sile mu ne stŕí.

Da Krištof mu pod stegno pàh,
Pa zmami sam hudir ta màh,
Da Pegam mu ne pade v prah.

Vъ tretje moč povzameta,
Junaško se zasuľčata,
Na vseléj boj razločita.

Zdaj Krištof meri srédnjega,
Ne zre noben'ga krajnjega,
Predregne glavo Pegama.

Z jekleno sabljo mu jo snel,
Ko b' trenil, jo na jélco vjél;
Hrumí ves Dunaj, je vesel!

Pektá pod senčno lipo ž njó
'Z koréna Pegama glavó,
Jo kaže Dunajcem lepó.

Mu rečejo presvitli car:
„Junák, ti moški Lambergar!
Kaj češ imeti vъ svoj dar?

Pa Lamberg: „ak' mi daste čast,
'Mam krajnskih treh graščín oblast,
Da b' meni, prosim, bile v last“.

Se prošnja milost'vo prisoď:
„Kar češ imeti, tako boď,
Dokler bo živ tvoj jaki rod!“

Ravbar.

To s' je voščil turški baša,
Ki se Turkom prav obnaša,

Kak' bi vojsko vkupej spravil,
Da bi Sisek pód se zgrabil.

Sem ter tje po hiši hodi,
Misel se mu v glavi blodi.

Pa jo 'znajde njega glava,
Misli: ta bo narbolj prava:

Svojo vojsko vso vso zbrati,
Jo pod Sisek brž pognati.

Pa ni moč' čez Kolpo priti,
Vprašajo ga: kaj bo st'riti?

Baša stopa o potoci,
Grmeč boben nosi v roci.

Jezen trdo nánj teléba,
Da se zlega gor do neba.

Zapov'duje turški baša,
Ki se Turkom prav obnaša:

„Čez mi vrvi potegnite,
Kož po vrhu naložíte".

So mu tako naredíli,
Preko Kolpe se spustili.

Vsi pod Sisek se nabrali,
Tam se v rove zakopali.

Kaj storí pa turški baša,
Ki se dobro jim obnaša?

Bele liste mi napiše,
Pošlje kapitanu v hiše:

„Ala, ala, moj Adame,
Sisku vrli kapitane!

Hočeš al' se mí podati,
Hočeš al' mi glav'co dati?“

Pak odpisal je Adame
Sisku vrli kapitane:

„Nečem z lepa se podati,
Nečem tudi glav'ce dati.

Hočem rajši se braniti,
Tukaj kapitan še biti.

Se mi bodete kesáli,
Kranjcev ne ste še poznali!“

Kaj mi jame zdaj Adame,
Sisku vrli kapitane?

Piše liste, dá povelje,
Nest' jih reče v tri dežele:

V štajarsko, koroško, krajnsko,
Lepo Londšaft vъ ljubljansko,

Da je prišel turški blisek,
Da nam hoče vzeti Sisek.

Štajarci so list prebrali,
Grdo, kislo se držali,

Tresli vsi se, omag'váli,
Ker Turčina so se bali.

Tud' Korošci bel' list brali,
Z enim glasom pa vsi d'jali:

„S Turkom neč'mo se vojsk'váti,
Kaše vrele ne piháti!

Turek ima veľke hlače,
Dolge, dolge pa mustače!

Bi vratove naše vgledal,
Kdo vé, kaj bi nam povedal!

Beli list Ljubljanci brali,
Med seboj so tako d'jali:

„Iščimo si pomočníka,
Zdaj je sila baš velika.

Tur'k če vzel nam Sisek bode,
Nam na robe vse vse pojde.

Mest' Ljubljana bo pokraj'na,
Krajnska dežel turška drajna.

Hitre si pomoč' iščímo,
Gospod Ravbarju pišímo.

Oni znajo vojsko vodit',
Pred vojaki naprej hodit'".

Beli list so napisali,
Ga na Krumperk jim poslali.

Tam so bili gospod Ravbar,
Nepremagan konj'ški glávar.

Ravbar zjutraj rano vstali,
Se po gradu sprehajali.

Line tekli z gor' odpírat,
Dol' na zlato polje gledat'.

Pogledavši bolj okole
Mi zazrejo v ravnem polje

Mlad'ga poba urno teči,
Beli list pa v roci nesti.

Ravbar si na roko poč'jo,
Hitro mu na proti skoč'jo.

Beli list so brž prebrali,
Bašu se na glas smijali.

Stop'jo gori v svoje line
Do gospoje Katarine:

„Dve nedelji bodi zdrava,
Da jo z bašem zaigrava".

Res da gospa Katarina
Se preplaši, žalost ima.

Za gospoda se je bala,
Vendar sabljo m' opasala.

Glas gospodov hlapce kliče,
Osemnajste svoje Čiče

„Zor je, hitro mi vstajajte,
Brze konj'če napravljájte!

Jih sedlájte, obrzdajte,
Se na vojsko naravnajte!

Hod'mo v belo tje Ljubljano,
Vel'ko široko in prostrano".

Hlapci konje zasedáli,
Pa vsi ročno zadrčali.

Pred konjica se ne vstavi,
Še le tam pri hladni Savi.

Ravbar kličejo brodníke,
Pod Črnóvčami vozníke.

„Le na noge, le vstanite,
Nas prek' Save predrožíte!

Vsi brodniki so še spali,
Zavolj' vode vozit' bali,

Save vel'ke prihajavše,
Vse bregove pokrivavše.

Tako reče jim Andreje:
„Voda sega že čez brege;

Mi ne moremo voziti,
Vi v Ljubljano pa ne priti!“

Ravbar kličejo še v drugo,
Svetle zlate jim obljub'jo.

Si brodniki pomignili,
Prav'jo: „saj ga bomo pili!“

Brž brodníki so brodili,
In Bogá lepo prosili,

Da b' jih še nazaj vozili,
Turške ašpre zaslužili.

Zlate Ravbar jim podali,
Pa jederno zadrčali

Preko polja do Ljubljane
Vel'ke š'roke in prostrane.

Ravbar kličejo Ljubljance:
„Oj Ljubljanci, vi zaspanci!

Skočno s postelj vstajajte,
Brž na vojsko napravljajte!“

Pa za Ravbarjem hodile
So Ljubljánke, jih prosile,

Jim denarje ponujale,
Si gospode odkup'vale.

Ravbar pa tako jim prave:
„Tiho, moje ljube frave!

Zdaj ni časa podkup'vati,
Čas je zdaj se vojskováti.

Meji žuga turški blisek,
Nam vzeti hoče Sisek.

Tur'k če vzel nam Sisek bode,
Nam na robe vse vse pojde.

Vam Ljubljana bo pokraj'na
Škofja Loka turška drajna".

Boben pa jim zaropoče,
Da preslišat' ni mogoče.

Ravbar silno vojsko zbrali,
Pa pod Sisek jo peljali.

Tol'k' je Turka na terišču,
Kol'kor mravelj na mravljišču.

Naprej v dir so Ravbar tekli,
Vel'k'mu hlapcu: „stopi!" rekli,

„Zlezi v to visoko drevce,
Gledaj dobro na banderce!

So banderci videt' beli,
Trdo nujo bomo jmeli;

So banderci pa rdeči,
Nič ne bodimo boječi!

Saj ga bomo pozobali,
Kakor bismo češnje brali,

Miru pred mu ne dajali,
Da ga bomo posabljali".

Pa banderce vid' rdeče,
To st'ri Kranjce vse goreče.

Tako Turka so zobali,
Da so vsega posabljali.

Nevésta kralja Matijáža.

Mat'jáž kralj se je óženil,
Alénčico si záročil,

Prelépo mlado déklico,
Kraljico ljubo ogersko.

Zadosti malo pri nji spí,
Zadosti malo, tri nočí.

Mu pišejo četrti dan:
„Na vojsko brž na mejo vstan'!

Na kraj oblasti dunajske,
Dol na pokráj'ne ogerske".

Pokliče k seb' Alénčico,
Preljubo si kraljíčico.

Ji tako pravi, govorí:
„Na vojsko meni se mudí,

Na kraj oblasti dúnajske,
Dol' na pokraj'ne ogerske.

Utegne žálost te obít',
Utegne čas predolg ti bit';

Preštévaj zlate rómene,
Gradove var'vaj zídane.

Na vrt naj te ne vódijo,
Da Turki te ne vjamejo!"

Zasede konj'ča brzega,
Zadirja z grada bélega,

Na kraj oblasti dunajske
Dol' na pokráj'ne ogerske.

Ko pride, mu zaúkajo,
Da Turki v ón kraj slišijo.

Na polj' šatore stávijo,
Mat'jažu ga napravijo.

Po neb' priplava tičica,
Predrobna, krotka pevčica.

Mu trikrat šator obletí,
Na zlatem jab'ku obsedí.

Mat'jaž jo gleda, ostrmi,
Mu žrgolí, zagostolí:

„Na konj'ča, konj'ča, kralj Mat'jaž!
Kaj delaš, druge v číslu 'maš?

Dežele meriš druge vse,
Na mir pustíš pa sam svojè.

Lej, tvoja ni še mérjena,
Kraljíca ti je vplénjena.

Turčini hud' prijáhali,
Alenčko tebi vplénili."

Pa tako reče kralj Mat'jaž:
„Zavírat' meni kaj imáš?

Ne 'zkušaj tica se z menó,
Veš, imam pušo rísan'co !“

„„„Če 'zkušam tica se s tebó,
Život mi vzami in glavó.““

Kraljič zletí na kónjička,
Na véjico ko tičica.

Predrobno proti dom' zdrčí,
Oblak po neb' tak' ne letí —

Do svoj'ga grada zídan'ga,
Do svoj'ga dóma bélega.

Hití naprót' mu drúžina,
Naprédaj grede mójškrica.

Vsi v žalosti zdihávajo,
Solzíce toč'jo, jókajo.

Kraljič pa pravi, govorí:
„Ne bojte se, družína vi!

Dens tretji dan gotovo bom
Kraljíco dal vam spet na dom.“

Po turšk' obléče se vsegà,
Ogrne halo do petá.

Pripáše svetlo sábljico,
Na sablji vozo rúdečo.

Pod halo skrije šmárijn križ,
Hití ko strél in blisk in piš.

Si 'zbere konj'ča iskrega,
Zaséde Belca brzega.

Predrobno 'z dvora mi zdrčí,
Da pes'k in ogenj se kadí.

Na mejo doli ogersko.
V Turčíjo doli glóboko.

Na sred' Turčije glóboke
Stojé tri lipe zélene.

Pod eno konj'če stávijo,
Na raj se mi pripravljajo.

Pod drugo raj prodajejo,
Pod tretjo kroglo rájajo.

Kraljič pri mizi rúmeni
Tako mi pravi, govorí:

„Gospodje, ne zamérite,
Po čem vi raje pródate?“

Se turški baša zveselí,
Prijazno pravi, govorí:

„Jih je po zlatu rumen'mu,
So tud' po zlatu bélemu;

Junače pa, kir nam je kos,
Ni treba mu, da nas jih pros'“.

Kralj seže v aržet židani,
Po zlat rdečerúmeni.

Po mizi mi ga zatoči,
Da mizo trikrat obletí,

Pred bašem turškim obleží,
Mu reče baša govorí:

„Ta zlat je znam'nja dobrega,
Mat'jaža kralja samega“.

Pa reče, pravi kralj Mat'jaž:
„Povém ti, da s' lih nič ne daš,

Mat'jaža sem ob život d'jal,
Mu zlate vse vse čist' pobrál."

Devojko pa si grede 'zbrat',
In reče godcem zaigràt'.

Si mlado 'zbral Alenčico,
Alenčico kraljíčico.

Ročíce si podájeta,
Enkrat okol' porájata.

Pokaže prstan zlat ji svoj —
„Si príšel? druže pravi moj!

Kak' čakala sem težko te,
Kak' Turki sitni me pesté!

Zavman pa vsi se slínijo,
Zdaj brade naj si vbrišejo!"

Kraljič ji reče, govorí:
„Nič več mi srca ne teží.

Še v drugo v krog zarájava,
Prot' konj'ču se zasučeva.

Pa urno bodem te pobrál,
Za sé na konj'ča brz'ga d'jal.

Če sekal bom na desno stran,
Se drži ti na levo stran".

Še v drugo krog odrájata,
Prot' konj'ču jo zavíjeta.

Pa brzega zasédeta,
Prot' Dunovu zaprášita.

Pa Turki se spoglédajo,
Se v' cur'k za njima vdêrejo.

Že baša brado maže si,
Zasmeje se in govori:

„Sem bil enkrat pri njem vjét,
Zdaj hté mu mojci glavo snét',

Alenčico pa meni dàt',
Ki imel bi jo tako rad."

Drží se mu na levo stran,
On seka, maha v desno stran.

Po bliskovo konjìč letí,
Za žnjíco snopje se kopí,

Za koscem trava v red letí,
Za njim po vrst' pa Tur'k leží.

Pa Belče v dir, da prideta
Gor' do kovača Vmázanca.

Matjáž mu reče: „kaj ti dám?
Da turški mojster si, poznam.

Brž konj'ča 'zbosi, preobúj,
Na robe pódk've mu prekúj".

Turčín na robe podkoval,
Z levíco kralj mu zlat dajál,

Z desnico glavo proč mu d'jál,
Do Dunova konjìč pektàl.

Se vdere vanjo, rzgetá,
Ve dobro, kaj na hrbtu 'ma,

Da nosi draga sebi dvá,
Mat'jaža kralja slavnega,

In prelepó nevestico,
Alenčico kraljíčico.

Čez vodo splava široko,
Na blažnjo zemljo ogersko.

Lovec.

Ljubček se na pot napravlja,
Culico si vkupej spravlja;
Ljubica je zgodaj vstala,
K sveti maši ga ravnala.

Za besede nje ni maral,
Ljubček nič za mašo baral,
Vzame pušo in v planine
Streljat gre divje zverine

Srne ljubi streljat grede
In jelene in medvede.
Pod planino ga čakala
Ljubica je štrene prala.

Prvo štren'co ljuba prala,
Proti nji klobuk priplava
Ves raztrgan, ves krvavi,
Nje je ljubega ta pravi.

Drugo štren'co ljuba prala,
Suknja proti nji priplava
Vsa raztrgana, krvava,
Ljub'ga njenega ta prava.

Tretjo štren'co ljuba prala,
Proti nji po beli Savi
Ves raztrgan, ves krvavi
Plava ljubi nje ta pravi.

Štreno 'z roke je 'zpustíla
In se v Savo zagrozíla,
Ga zadela je na ramo,
V vrti mu skopala jamo.

Rož'ce bom po njem sijala,
Vselej milo se jokala,
Kader bodem rož'ce plela,
K' ljub'ga več ne bom imela.

Brašno.

Pleti, pleti, Jel'ca! venčeke,
Brašno po poť žalostni.
Kak' bi vence v brašno spletala,
Oči me zalivajo!

Moja mehka črna rutica
Polna belih je solzá,
Šópek loša bom narédila,
Svoj'ga šaplja svítlega.

Za klobúk ť ga bo pripenjala
Lep' srebrna búcika,
Koder, Dragan, boš popotoval,
Povsod mene póm'noval.

Če te tuje ženske vprašajo:
Kdo ť je takšen pušljic dal?
Al' predrago jmaš obljubljeno?
Družo al' zaróčeno?

Hoď po Nemškem al' po Ogerskem,
Al' po gornjem Štajarskem,
Reci: nemam nič zaróčene,
Jel'co jmam obljubljeno.

Mladenič samec.

Sem pobič mlad vъ samskem stan',
Po gojzdu hodim zélenem,
Po nebu ptice letajo,
Preljubo gostolévajo:
Oj samski stan
Veseli dan!

Sem pobič mlad, nezavozlán,
Za vódo hodim glóboko,
Pod vrhom rib'ce plavajo,
Vse žive mi zigravajo:
Oj samski stan
Veseli dan!

Sem pobič mlad, in še ne vdan,
Po travnik' hodim pisanem,
Golčíce mi precvetajo,
Se m' sladko nasmehávajo:
Oj samski stan
Veseli dan!

Sem pobič mlad neoženj'ván,
Po svetu hodim prostemu,
Me radi povsod imajo,
Očetje, mat' sprejemajo:
Oj samski stan
Veseli dan!

Sem pobič mlad, neporoč'van,
Po cesti hodim široki,
Mladenke me srečavajo,
Prijazne me pozdravljajo:
Oj samski stan
Veseli dan!

Sem pobič mlad in pa sam svoj,
Če tud' me tme obidejo,
Mi zvezde zlate migajo,
Veselo neb' oznanjajo:
Oj samski stan
Veseli dan!

Voznik.

Čez hribe ne morem,
Po polji ne smem,
Je cesta okoli,
Pa zá njo ne vem.

Konjíči so slabi,
Moj voz pretežák,
Vъstani gor' ljub'ca,
Priprege iskàt.

Priprego jmet hočeš,
T'koj sama jo dam,
Konjíče voliče
Napasene 'mam.

Hoč' furman moj biti,
Večerjo ti dam,
Gos, raco pečeno
Pripravljeno 'mam.

Hoč' furman moj biti,
Pit' rada ti dam,
Vъ kamri za zglavjem
Barіglico 'mam.

Je gosko pojedel,
Barіglico 'zpil,
Je konj'ča zasedel,
Ji fige molíl.

S' en'malo prestara,
Ne maram za té,
Jaz imam na Nemcih
28. Tri druge lepé.

Ak' ena ne vzame,
Vsaj druga me bo,
Še tretja ostane
32. Tovar'šu moj'mù.

Kratke ino poskočne.

A.

1.

Moj ljubi je ribič,
Na skal'ci sedí,
En trnek ponuja,
K' se rado loví.

2.

Ljubljanke so lepe,
Pa hude so tud',
So bele, ko repe,
Pa hude, ko zlod'.

3.

Si lep ino čeden,
Si priden fantič,
Al' nečeš prevzeten
Poglédat' me nič.

4.

Bom čakal pod oknom?
Raj' pojdem drugàm
Še gorši dekleta
Odpírajo nam.

5.

Če nisem županja,
Če nimam zlató,
Ga bodem dobíla,
Sem punca za to!

6.

Je delo prekleto,
Popačena réč,
Je majhne postave,
Pa k fantom hoď léč.

7.

Po noči vasvála,
Ni marala nič,
Jo mati lasála,
Vъpíla ko tič.

8.

Okoli hoditi
In truditi se? —
Na domi ležati
Je boljše za mé.

9.

Prehentani Jaka!
Rad pije in jé,
Vasuje in skaka,
Da baba ne vé.

Pojéda klobase,
Pojéda mesó;
Vъ časi pa strada,
Da smil' se Bogú!

10.

'No ljub'co sem ljubil,
Mi daje slovó,
Da nisem nič 'zgubil,
So druge za to.

11.

Okoli se vlači
Vse ljube noči,
Pri drugih se pači,
Le k meni ga ni.

12.

Je lepa, je mlada,
Pa nima možá,
Je grda, je stara,
Pa ima po dvá.

13.

Ni lepa, ni zala,
Ne dekle za mé,
Pod noge se gleda,
Pa švedrasto gre.

14.

Ljubljanske dekleta
Bi vkupej pobral,
Vъ Kam'nik jih peljal,
Za žlindro prodál.

15.

Pober' se od mene,
'Zpod moje stené,
Te 'm hot'la imeti,
Znam pisat' po té.

16.

Po hribih je slana,
Po ravnem je led,
Me ljubica čaka,
Se morem it' grét.

17.

Sem trudna, zaspana,
Bi rada šla spat,
Moj ljubi bo prišel,
Mu morem postlàt'.

18.

Ak' solnce ne sije,
Pa mesec sveti;
Ak' ljubi ne pride,
Pa sama leží.

19.

Ko b' lepa ne bila,
B' ne hodil za njó,
Ji fige pokazal,
Sam ležal nocó.

20.

Če k meni v vas prideš,
Saj bova samá,
Ni mater, očeta,
Nikogar domá.

21.

Ak' višji je turen,
Glasneje zvoní,
Ak' lepši je ljub'ca,
Se rajši glasí.

22.

'Na bolha me pika,
'Na mravlja me jé,
En ljubček me ljubi,
K' nobeden ne vé.

23.

Preljubi moj ljubček,
Kakó si pač lep!
'Maš jerhaste hlače,
Pa slamnik pripét.

24.

Je bela, ko mleko,
Rudeča ko krí,
Zaljubljeno gleda,
Na smeh se drží.

25.

Me ščiplje, me bode,
Me glav'ca bolí,
Se ljubi prikaže,
Bolezen miní.

26.

V Ljubljani pred mostom
'No kajžico 'mam,
Če, ljub'ca, te vzamem,
Te notri peljám.

27.

Nasloni se, ljubček!
Na mojo glavó,
Krog mojega grla
Obdeni rokó.

Na mojem naročji
Si varno počíj,
Ko mater' na prsih
En' dete zaspí.

28.

O ljub'ca, pogledaj,
Saj prav'ga dobóš,
Rad orjem in delam,
Se mlatit' ne tož'.

29.

Brez bel'ga papirja,
Brez tinte črné,
Zapisal bom ljub'co
Vъ svoje srcé.

30.

'No spono bom kupil
Za ženo svojó,
Da grlo zavežem,
Da klela ne bó.

31.

Če b' druj'ga ne 'mela,
Ko lep'ga možá,
Za mizo bi sedla,
Pa gledala ga.

32.

Vъ pričo pri drugih
Ne dregaj z nogó,
Le s prstom pomigni,
Pa pojdem s tebó.

33.

Sem deklica čedna,
Ko nageljnov cvet,
Pa fantov še nimam,
Da b' mogla preštét'.

34.

'Mam kratke rokavce,
'Mam bele roké,
'Mam kodraste lasce,
Se spletat' nehté.

35.

Prosíte, molite
Vsi božji za mé,
Da bodem iméla,
Kar druge žené.

36.

Kak' bodem ljubíla,
Me srce bolí,
Ker ljubček moj prvi
Pozabljen še ní.

Ne maram za žlahto,
Za druge ljudí,
Le tistega dajte,
K' pri srci leží.

37.

Preljubi svet' Lenart!
Kakó si ti svét,
'Maš majheno faro,
Pa dosti deklét.

38.

Po hribih nastavljal,
Doline zajél,
Za tice pripravljal,
Pa deklico vjél.

39.

Gorénjska je Micka,
Na v'sokem leží,
Ni moja, ni tvoja,
Je drugih ljudí.

40.

Kopati ne morem,
Oráti ne znam,
Dekleta bi ljubil,
Al' to me je sram.

41.

Kir hoče plesati
S to mlajši hčerjó,
Mor' godce plačáti
In kélnarico.

42.

Ni d'narja, ni znanca,
Da plača za mé,
Bom vendar le rajal
Do belega dne.

43.

Je ura pretekla,
Moj čas je prešèl,
Še enkrat objamem,
Da laže bom šel.

44.

Če tebe ni misel,
Le kmalu povej,
Nevtegoma greva
S tovar'šem naprej.

45.

Po gozdi prijáhal,
Zverine lovíl,
Lovítvo zapustil,
Ljubít' se učíl.

46.

'No ljub'co sem ljubil,
Pa ljuba nič ní,
En pušljic mi dala,
Pa nič ne diší.

47.

Tri pure, tri race,
Tri bele gosí,
So vkupi čebljale
Tri cele nočí.

48.

Lep tiček je v gojzdu,
Ga vabim na dom,
Če skoraj ne pride,
Mu pela ne bom.

49.

Bom godьca vzela,
Bom zmiraj vesela,
Če kruha ne bó,
Zagodel mi bó.

50.

Na pragi je stala,
Ga notri spravljala;
Zakaj bi ne šel?
Za to je prišel!

51.

Le godci godíte,
Petíco služíte;
Petica bo vaša,
Alenka pa naša.

52.

So rekli ljudjé,
Da baba vse vé,
Kje hči je postlala,
To vedeť ne sme.

53.

Če nisem za té,
Sem sama za sé;
Le stopi naprej,
Pa druge poglej!

54.

Sem rekel, sem d'jal,
Da bom te jemál;
Si rekla: t'koj, t'koj,
Da pridem k pokoj'.

55.

Mi ljub'co dajó,
K' ne maram za njó,
Za drugo že vem,
Pa ljubiť ne smem.

56.

Le tisti bo moj,
Ki pride nocoj,
Mi prstanec dal,
Pri meni zaspal.

57.

Je bela ko mak,
Rudeča ko rak,
Je vroča ko peč,
Na ganek hod' léč.

58.

Le prosi Bogá,
Da b' moja ne b'la,
Vse leto b' samà
Ležála domá.

59.

Gredóč pod goró
Sem videl svojó,
Vъ senci leží,
Se rada hladí.

60.

Kol'k' lepih nočí
Ne stisnem očí!

61.

Sem v vasi s'noč bil,
Me šribar podíl,
Če bolj sem mu d'jal,
Da bodem nehál,
Bolj me je šribar
S polenom naž'gál.

62.

Gre z muho komár
Okroglih en par,
Si spahne koléno,
Popade poléno,
Ga v muho zad'gá;
Naj tudi vъsè
Múhovnike
Lih tak' obrcá!

63.

Za kaj, za kaj
Pod oknom stojíš,
Ko veš, ko veš,
Da notri ne smeš.

64.

O joj, o joj!
Moj d'viški stan
Sinoč je bil
Na slam'co d'jan.

65.

Tri leta sem hodil za njó,
Še prav'jo, da moja ne bo.

66.

M'ja ljub'ca 'ma črne očí,
Pri nji so pač kratke nočí!

67.

Le tista bo ljub'ca mojá,
Ki cukrasti gobček imá.

68.

Iméla sem ljubčъka dvá,
Pa miška m' je snedla obá.

69.

Da b' zlod' petelinčъka vzel!
'No uro prezgodaj zapél.

B.

1.

Ljubica v vrtъci
Rožice plela,
Ljubega čakala,
Pesemce pela:

„Kamrica mater'na,
Keldrec očetov,
Kaj si ga meni ti
Ljubček obétal?“

2.

Štirje je godejo,
Eden pa trobi,
Micka pa joka se
Sama na podi.

3.

En čas sem jókala,
En čas pa pela,
Zdaj se pomislila,
Da bi ga vzela.

4.

Micka je mežnar'ca
Moje kapele,
Kader je jasen dan,
Me notri pelje.

5.

Nič ne spim, ne ležím,
Na pragi prestojím,
Poslušam svojega
Na polji ki zvižga.

6.

Če je bolj rájala,
Lepši prihajala;
Če je bolj májala,
Hujši nagájala.

7.

Gabrije, gabrije,
Ljubica v kadi je!
„Kaj je že? kaj je že?
Pojdem pa drevi k njej!“

8.

Leščerbo spihnila,
Ljubica vtihnila.

9.

Čas' po dva, čas' po tri,
Čas' pa še jen'ga ni.

10.

Poj, poj, poj, tiček moj!
Kak' bom pel, sem se vjel?

11.

Kruha b' ti dala,
Ajdov je.
„Ljubica moja,
Bog da je!

Za pečjo m' rase
Práprota,
Po hiši skáče
Lákota".

12.

Pobič je padel
V Bistrico,
Pobil s' od nosa
Spíčico.

13.

Ljubčica moja,
Ves sem tvoj!
Pojdeva spankat
Vkup nocój!

14.

Ljubica vstani
Piši luč,
Hitro daj meni
Kamre ključ!

„Kaj bom vstajála,
P'hala luč?
Sam si, moj ljubi,
Kamre ključ;

Jaz sem pa sama
Svetla luč,
Ti bom svetila
Drago noč".

15.

Pojd'va pa pojd'va
V Šiško v vas,
Tam se narlepši
Dekle glas'.

16.

Mati, poglejte
Ljubega.
Nečem noben'ga
Drugega.

17.

Nas pa so mati
Vprašali:
Kje ste to dete
Našli?

„Notri v zeleni
Práproti."*)

18.

Jaz sem te klical
Ravno trikrat,
Ti pa nis' hot'la,
Odgovor dat'.

---

*) Človek bi sodil, da je 2. oddelek iz početka cel bil tak:

Mi smo pa rekli
Materi:
Notri v zeleni
Praproti.

19.

Zídana kamra
  Lesen rožan'c,
Micka gorjanka,
  Jaz sem poljan'c.

20.

Micka Matjakova
Za mano skákala,
Zlodej premotil me,
Da sem se lotil je.

21.

So me vpijanili,
So me napravili,
  Da sem jo vzel! —
  Kaj bom počél?

22.

Črno gleda, drobno gre,
To je moje veselje.

23.

Pojdem tje gori,
  Kjer s' potok začnè,
Gori me kliče
  En' lepo deklè.

24.

Vso noč pod oknom
  Tróbijo,
Ne morem zaspàt';
Zjutra pa mati
  Kličejo,
Ne morem vъstàt'.

KAZALO.

I. Različne pesni.

		stran
1.	Moj spominek	3
2.	Napitek	4
3.	Stari pevec ne boj se peti	4
4.	Dramilo mojih rojakov	5
5.	Ilirija oživljena	6
6.	Illyria rediviva	9
7.	Ilirija zveličana	12
8.	Vršác	17
9.	Bohinjska Bistrica	19
10.	Jeklénice	20
11.	Cvetje	21
12.	Pomlad	21
13.	Milica milena	22
14.	Mile mileni	25
15.	Zadovoljni Kranjec	28
16.	Plesár	29
17.	Vinske mušice	30
18.	Nelsonu	31
19.	Veselje o dobitvi Mantove 1799	31
20.	Leto 1814	32
21.	Združenci 1813. do 1815. leta	32
22.	Premaga	32
23.	Mirov god (11. srpana 1814.)	33
24.	Šole spet estrajške	34
25.	Zahvala Petra Malega	34
26.	Novo leto	34
27.	Zopet novo leto	36
28.	Predgovor ljubljanskih „Novic“ v novo leto 1797, 1798, 1799 a), 1799 b), 1800, 1801, 1802	36
29.	Ljubljanskim „Novicam“	38
30.	Stara pratika	39
31.	Nova pratika	41
32.	Koprivniška cerkev	43
33.	Kratka pa krepka	43
34.	Zaloge v zemlji	43
35.	Zéljni prerok	44
36.	Napis Knobljevim pesnim	44

II. Basni.

		stran
37.	Kos in brézen	47
38.	Sraka in mlade	48
39.	Nemški in kranjski konj	48
40.	Petelinčka	49

III. Pesni iz „Pisanic“.

		stran
41.	Prošnja kranjski modrini	53
42.	Mila pesen, péta p. Marku	53
43.	Kranjske modríne žalovanje o smrti Marije Terezije	54
44.	Klek	57

IV. Uganke.

		stran
45.	Uganka za pratiko	63
46.	Uganjeválke za pratiko	68

V. Pesni, zložene po národnih.

		stran			stran
47.	Tekica	73	49.	Slavček	73
48.	Ribič	73	50.	Miška	74

VI. Pesni preložene.

Anakreonta, grškega pevca nektere pesni.

51.	Gosli I.	77	58.	Vsi pijejo radi IXX. . . .	82
52.	Ženska moč II.	77	59.	Ljubezen suženj XXX. . .	82
53.	Ljubezen pobič III. . . .	78	60.	Lástovica XXXII.	82
54.	Slabec VII.	79	61.	Pomlad XXXVII.	83
55.	Golobica IX.	79	62.	Ljubezen pičen XL. . . .	84
56.	Neznana vojska XVI. . .	81	63.	Skržát XLIII.	84
57.	Srebrni kozarec XVII. . .	81	64.	Ljubeznove puščice . . .	85

65.	Dies irae	85	68.	Petelinček, komedija igrana v Ljubljani 1802. sklep .	92
66.	Iskrice	87	69.	Pesen na cesarjev god . .	93
67.	Otožnemu vina	89	70.	Uk estrajških vojakov 1813	94

VII. Pesni brambovske v letu 1809.

71.	Radovoljni brambovci I. . .	100	74.	Estrajh za vse IV. . . .	104
72.	Brambovska volitev II. . .	102	75.	Brambovska dobra volja V.	105
73.	Brambovska prisega III. .	103	76.	Napítek VI.	107

VIII. Národne pesni nabrane.

77.	Pegam ino Lambergar . .	111	81.	Brašno	129
78.	Ravbar	116	82.	Mladenič samec	130
79.	Nevesta kralja Matijáža . .	122	83.	Voznik	131
80.	Lovec	128			

Kratke ino poskočne.

84.	A)	132	85.	B)	142

Okt. 25. 1870.

Vodníkove

PESNI.

Uredil

France Levstik.

Izdala in založila

MATICA SLOVENSKA.

1869.

Natisnil Jožef Blaznik v Ljubljani.

Naznanilo.

Matičine knjige imajo na prodaj:

v **Ljubljani**: Janez Giontini; Jurij Lercher; Zeschko & Till; Otok. Klerr.
v **Celovcu**: J. Leon; E. Liegel;
v **Mariboru**: Fr. Schubert;
v **Trstu**: F. H. Schimpf;
v **Gorici**: Karol Sohar;
v **Celji**: Karol Sohar.

Družbinim knjigam pak je ta-le cena:

1.	Zgodovina slovenskega národa velja	—	gld.	60	kr.
2.	Vojvodstvo Kranjsko „	—	„	40	„
3.	Vojvodstvo Koroško „	—	„	34	„
4.	Národni koledar in letopis za 1867. l. velja . . .	—	„	40	„
5.	Národni koledar in letopis za 1868. l. velja . . .	—	„	50	„
6.	Štirje letni časi veljajo	1	„	—	„
7.	Rudninoslovje velja	—	„	40	„
8.	Národni koledar, sporočilo in letopis za 1869. l. velja	—	„	50	„
9.	Olikani Slovenec velja	—	„	40	„
10.	Slovenski Štajer I. snopič velja	—	„	50	„
11.	Letopis za 1869. l.	—	„	80	„
12.	Schoedler. Knjiga prirode. 1. snopič. **Fizika**. . .	—	„	80	„
13.	Nauk o telovadbi I. del s 50 podobami, veljá . .	—	„	40	„
14.	Nauk o telovadbi II. del s 164 podob. in VI. obrazci	—	„	80	„
15.	Atlant. 1. snopič. Poluti, Evropa in Avstrija . .	1	„	5	„
16.	V. Vodnik. Pesni	—	„	60	„

Opomba. Častiti družbeniki naj g. poverjenikom povrnejo stroške, ki jih ti imajo s prejemanjem in razpošiljanjem družbinih knjig.

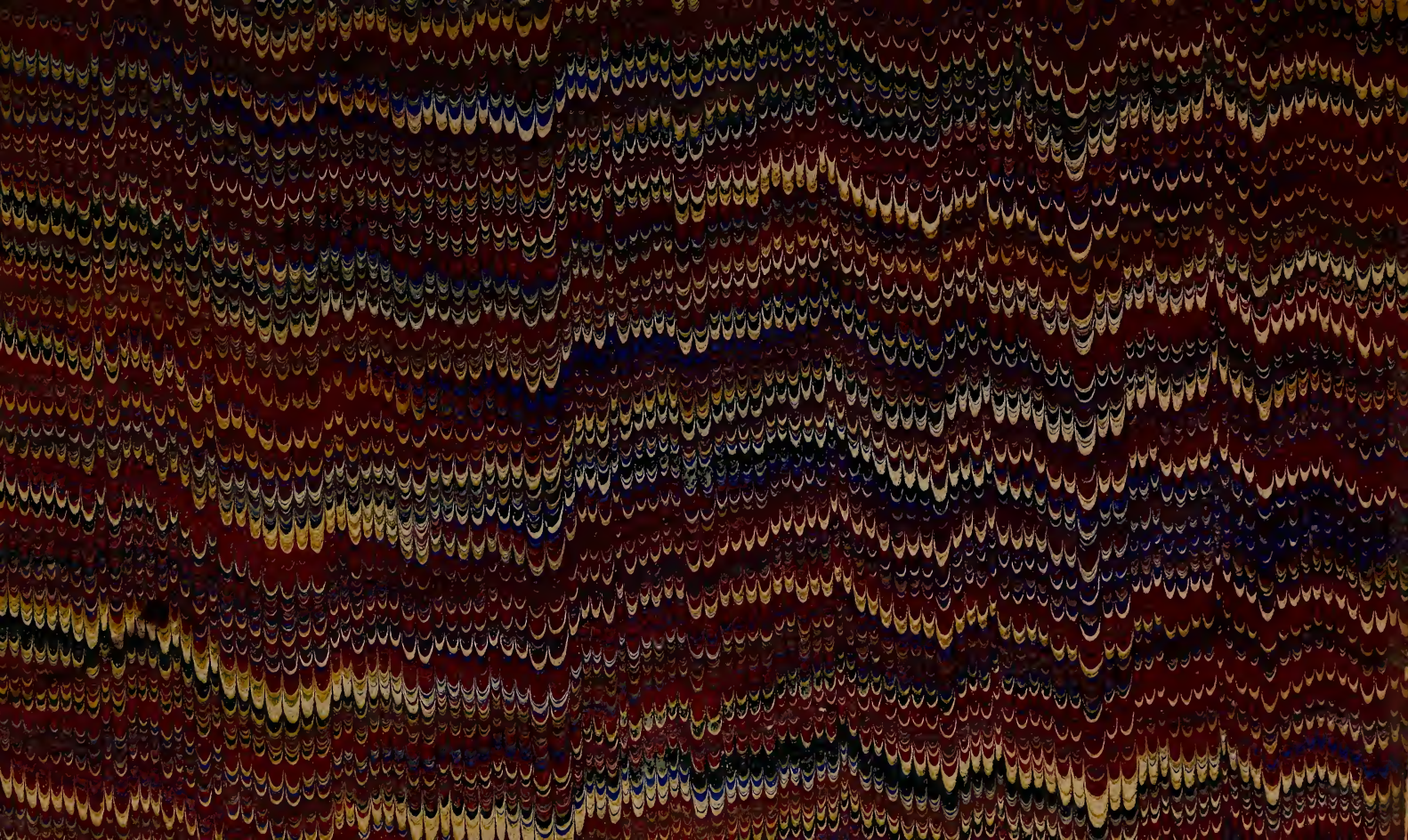

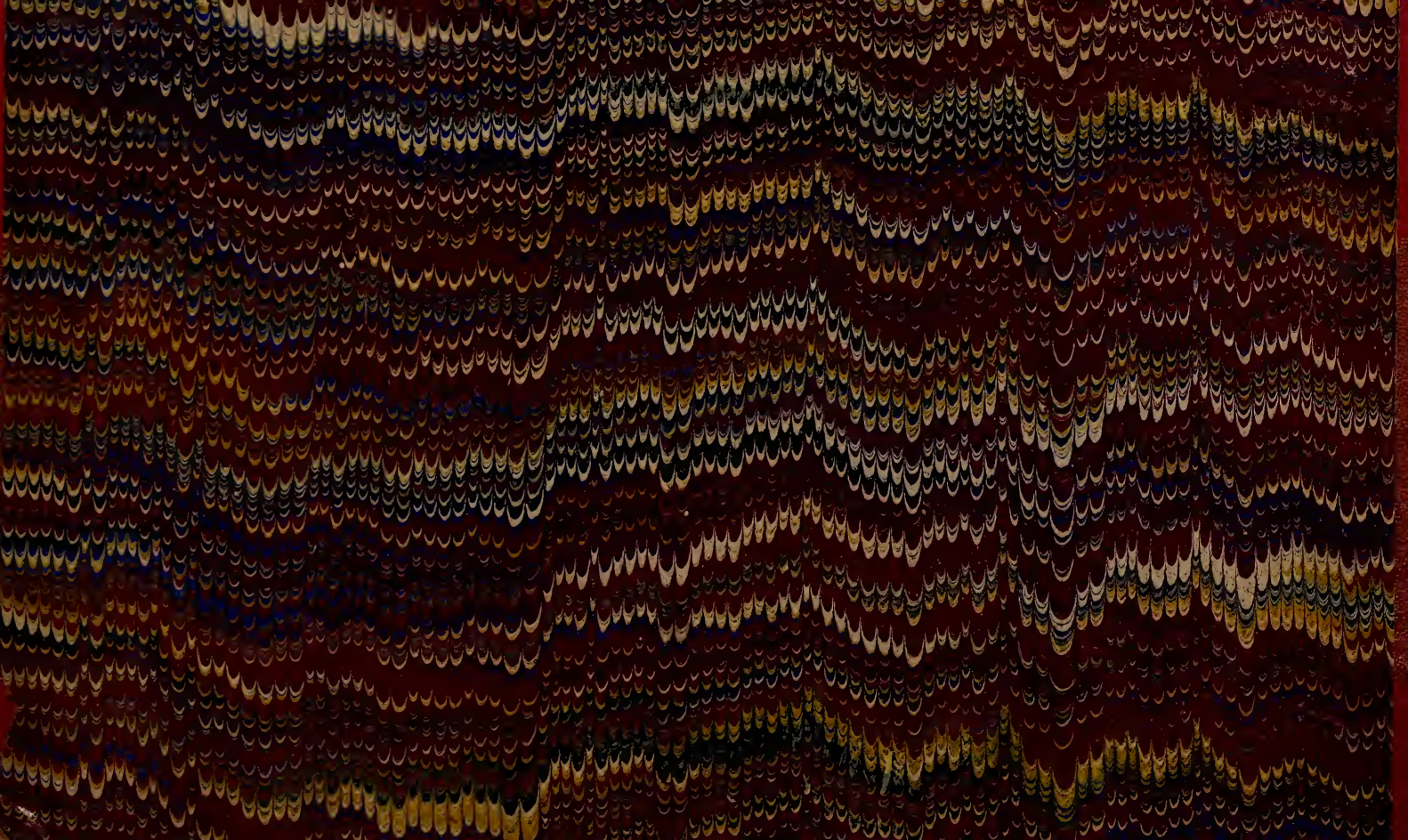

LIBRARY OF CONGRESS
00024985532